

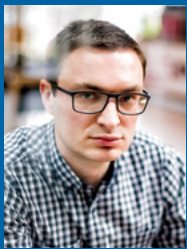
▶ **UMĚLÉ OSTROVY POMÁHAJÍ VODNÍM PTÁKŮM** str. 8

- ▶ **PŘÍKLAD KOMUNÁLNÍ FOTOVOLTAIKY V MALÉ OBCI** str. 4
- ▶ V KRKONOŠÍCH OBNOVUJÍ **STARÉ MOKŘADY** str. 12
- ▶ **HARMONOGRAM VÝZEV OPŽP NA ROK 2023** str. 16

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

je tu nový rok a i v něm se můžete těšit z našeho časopisu a tím i ze života. A zda

bude rok 2023 šťastný, záleží především na nás, protože dost záleží na tom, jak si to sami uděláme.

Vánoce jsou za námi a s nimi i hory odpadů, které jsme vyprodukovali. Všechny ty krabice, fólie, papíry, stuhy

a tak dále už po vzrušeném roztrhání pod stromkem leží v kontejneru nebo milosrdně slisovány putují za svým dalším osudem. Každý z nás, v průměru samozřejmě, vytvoří více než půl tuny komunálního odpadu ročně. To už je slušná hromádka. A co teď s tím? V textu se dozvíte, že existují dotace na předcházení vzniku odpadů. Nejlepší odpad je ten, který nikdy nevznikne: nemusí se pak odvážet, likvidovat a vůbec s ním nejsou žádné další starosti.

To, že má skoro každý u domu popelnici, se už dnes bere jako samozřejmost. Časem se možná dočkáme toho, že každý rodinný dům či domácnost budou mít vlastní solární panely na výrobu elektriny. Prostě i na takové to domácí svícení z obnovitelných zdrojů. Fotovoltaika je dlouhodobě podporována a fotovoltaické elektrárny jsou už na desítkách tisíc budov. O tom také píšeme.

K fotovoltaike najdete v Prioritě i vzorový příklad, jak by to mohlo vypadat třeba ve vaší obci, kdybyste se rozhodli pro instalaci panelů. Díky dotaci z Modernizačního fondu to nestojí takový balík a úspory za drahou elektřinu se hodí vždycky.

Pokud už jste vyhodili všechny odpadky a zažehli žárovku žhavenou z obnovitelného zdroje, je čas si přečíst v Prioritě třeba o ptačích ostrovech. Ostrovů je spousta, třeba Ostrov pokladů, Maledivy nebo Ostrov nad Ohří, ale ty ptačí moc známé nejsou. Přitom je ptáci mají tak rádi. To si takhle letí opeřenec, tu ho začne bolet křídlo nebo noha, chce si sednout na ostrov, a ten nikde. Když mu ho ale lidé vybudují na rybníku, tak to je jiná. Může si tam odpočinout, zaháznit a neotravuje ho nikdo, kdo neumí lítat nebo dobře plavat.

JAN RÖDLING
šéfredaktor

Ministerstvo životního prostředí přispěje **půlmiliardovou dotací obcím na předcházení vzniku odpadů**

Díky nové dotaci Ministerstva životního prostředí mohou obce ušetřit finanční prostředky a zároveň prospět životnímu prostředí. Pro žadatele je v Operačním programu Životní prostředí připraveno 500 milionů korun z evropských fondů na projekty předcházení vzniku komunálních odpadů. **Výzva podpoří pořízení domácích kompostérů, opakovaně použitelného nádobí i projekty re-use center.** Představuje ji ministerstvo spolu se Státním fondem životního prostředí ČR. Příjem žádostí potrvá do konce roku 2023.

„Udržitelné nakládání s odpady patří mezi hlavní oblasti podpory z Operačního programu Životní prostředí. Ročně na hlavu každého z nás vychází v průměru 562 kg komunálního odpadu, což je obrovské číslo, které musíme snížit. Ministerstvo životního prostředí proto nyní posílá obcím další dotace například na budování míst pro předcházení vzniku komunálních odpadů, tzv. re-use center, která řeší opětovné použití věcí. Sem spadají například i stále více využívané nábytkové banky,“ uvedl ministr životního prostředí Marian Jurečka. Výzva má za cíl omezit také používání jednorázového nádobí a obalů a pomoci obcím, které chtějí pořídit pro své občany domácí kompostéry. Ty jsou určeny například pro občany, kteří žijí v rodinných domech se zahradou a jsou zapojeni do systému odpadového hospodářství obce.

Míra dotační podpory například v případě domácích kompostérů činí 70%. Pokud se ovšem obec rozhodne pro pořízení „zelených“ kompostérů (tedy takových, které jsou z velké části vyrobeny z recyklatu), získává ještě 15% bonus formou vyššího dotačního procenta. „Vyšší poptávku po výrobcích z recyklovaných materiálů jednoznačně podporujeme. Proto tomuto trendu věnujeme patřičnou pozornost i v novém programovém období OPŽP,“ dodává Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR.

Zajímavostí aktuálně připravovaných dotací je novinka, kterou OPŽP zavádí. „Jdeme veřejné správě příkladem a zvyšujeme žadatele, kteří využijí recyklované výrobky nebo výrobky s obsahem recyklatu. Taková podpora je v době energetické krize naprosto nezbytná. Cirkulární ekonomika ve veřejném sektoru potřebuje správné impulzy pro její zaběhnutí do každodenní praxe,“ doplňuje ministr Jurečka.

Operační program Životní prostředí 2021–2027 běží od loňského srpna a za tu dobu v něm byly vyhlášeny již tři desítky

Foto: archiv SFŽP ČR

Míra dotační podpory například v případě domácích kompostérů činí 70%.

konkrétních výzev, od podpory pro vodohospodářské projekty po rozvoj obnovitelných zdrojů na veřejných budovách. „Spoustou škálou výzev pro různé tematické oblasti počítáme i v novém roce. Zdůraznil bych například podporu komplexním projektům revitalizace budov v rámci veřejného sektoru s cílem snížit jejich energetickou náročnost a zlepšit kvalitu jejich vnitřního prostředí. Chybět nebudou ani výzvy zaměřené na realizaci přírodních opatření, která zadržují vodu v krajině i v sídlech a posilují tak jejich klimatickou odolnost,“ přiblížil Petr Valdman. ●

Kyjovka u Moravské Nové Vsi získala **nové meandry a tůně**

Povodí Moravy provádí revitalizaci Kyjovky u Moravské Nové Vsi. **Z napřímeného regulovaného koryta vodního toku vodohospodáři vymodelovali přírodě blízké koryto s meandry, které doplňují tůně.** Součástí stavby bude také výsadba stromů a keřů.

Loň v únoru zahájilo Povodí Moravy revitalizaci Kyjovky u Moravské Nové Vsi. Cílem prací bylo vytvořit nové rozvolněné přírodě blízké koryto řeky Kyjovky v celkové délce 1 730 m trasované mimo stávající koryto a doplněné širokou bermou. „Vymodelováním nového koryta dosáhneme zpomalení povrchového odtoku vody, výrazně zvýšíme retenci vody v krajině a zlepšíme morfologii vodního toku. Na Kyjovce u Moravské Nové Vsi tak vzniká velmi zajímavé adaptační opatření reagující na změnu klimatu, neboť nové koryto obnoví pravidelné rozlévání vody do říční nivy v době jejího nadbytku a současně se obnoví přirozená retenční kapacita říční nivy,“ vysvětluje generální ředitel Povodí Moravy Václav Gargulák.

V dnešní době jsou hlavní stavební práce dokončeny. Společně s novým korytem vodního toku vyhloubili vodohospodáři tři tůně. Z odstaveného původně napřímeného koryta postupně vznikne mokřad, který poslouží jako útočiště fauně obývající tuto lokalitu. Celý úsek ještě čeká na výsadbu stromů a další zeleně, která doplní trasu nového koryta. V místě vzniknou také dvě broukoviště, která budou poskytovat útočiště pro různé druhy hmyzu.

Vzhledem k citlivosti území respektuje i náhradní výsadba přirozené místní biotopy a je rozdělena na výsadby dřevin měkkého a tvrdého luhu. Mezi dřevinami měkkého luhu budou zastoupeny některé druhy vrby a topolu, mezi dřevinami tvrdého luhu to bude dub, jasan, lípa, javor či jilm. Povodí Moravy vysadí celkem téměř dvě stě kusů dřevin.

Revitalizaci Kyjovky zahájilo Povodí Moravy v únoru 2022 a dle smlouvy s dodavatelem má trvat do listopadu letošního roku. Práce však budou dokončeny s velkou pravděpodobností s předstihem. V současnosti zbývá už jen náhradní výsadba, která však může probíhat jen za vhodných klimatických podmínek. Náklady včetně výkupů pozemků a projektové přípravy činí 27,4 milionu korun. Akce je financována z Operačního programu Životní prostředí.

V současnosti Povodí Moravy realizuje řadu revitalizačních opatření. Tato opatření vedou ke zlepšení kondice krajiny a posílení její funkce zadržet vodu. „Řekám vracíme původní charakter, realizujeme přírodě blízká opatření a revitalizujeme toky v povodí Moravy v místech, kde jsou taková řešení možná. Je ale důležité mít na paměti, že v osídlených oblastech není možné dělat stejná opatření jako v krajině. Podobné přírodě blízké úpravy jsou součástí komplexu opatření a musí být prováděny v souladu s opatřeními pro posílení vodních zdrojů. Bez nich postrádají smysl, neboť nenahrazují vodní zdroje,“ doplňuje Gargulák.

Mezi nejvýznamnější aktuální projekty Povodí Moravy patří například probíhající revitalizace Bečvy u Ústí, která navázala na rozsáhlou revitalizaci Bečvy u Černočina a Skaličky, dále revitalizace Dlouhé řeky u Nedakoníc či revitalizace Svatky u obce Herálec. Mezi úspěšné nedávno dokončené projekty patří renaturace Moravy u Štěpánova, napojení odstavených ramen Dyje, revitalizace Baštyňského potoka u Novosedel nebo revitalizace Trkmanky u Velkých Pavlovic. ●

ECHO

Autobusy v Mladé Boleslavi vyjedou na plyn z bioplynové stanice

Městské autobusy v Mladé Boleslavi by mohly začít tankovat v čerpací stanici nové bioplynové stanice bioplyn zhruba v polovině tohoto roku. Stanici, která má ročně zpracovat 25 000 tun biologicky rozložitelného odpadu, buduje město od předloňského listopadu. Do května počítá město s postupným náběhem, ostrý provoz předpokládá v listopadu. Na stlačený plyn by mělo jezdit v budoucnu 55 autobusů městské dopravy, nyní jich má město 21. Přebytky biometanu by se měly v budoucnu dodávat do plynárenské soustavy, kde nahradí zemní plyn. Projekt je spolufinancován z Operačního programu Životní prostředí.

V Milovském rybníku bude průzračnější voda

Na podzim letošního roku mají být dokončeny stavební práce na revitalizaci Milovského rybníka v Milovech na Vysočině. Obnovu vodní nádrže za 19,3 milionu korun financuje z deseti procent Sněžné, zbytek uhradí evropská dotace z Operačního programu Životní prostředí. Činnosti byly naplánovány ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, respektive Chráněnou krajinnou oblastí Žďárské vrchy, takže kromě prvotního záměru odbahnění rybníka a opravy hráze dojde i k dalším úpravám vedoucím zejména ke zlepšení ekologické funkce nádrže. Ty zahrnují rovněž vytvoření obtokového koryta a tůň. V odbahněném a upraveném rybníku bude čistší voda.

Bohumín zavádí door to door systém

Město Bohumín od ledna 2023 zavádí ve městě systém třídění odpadů door to door. Novinka v podobě černých 240 litrových nádob rozlišených modrými a žlutými madly má za cíl zlepšit třídění odpadů ve městě. Radnice před časem oslovila majitele nemovitostí s dotazníkem, zda by měli o vývoz recyklovatelných složek přímo od jejich domků zájem. Na základě průzkumu následně město prostřednictvím technických služeb nakoupilo 1 500 nádob na plast a 1 200 nádob na papír. Svoz nádob na separovaný odpad odstartuje v prvním únorovém týdnu. Za pořízení téměř tří tisíc kusů nádob zaplatily technické služby 2,5 milionu korun. Současně si však s pomocí města požádaly o dotaci z Operačního programu Životní prostředí.

► Příklad **komunální fotovoltaiky** – vyrobená energie se efektivně upotřebí přímo v obci

Až do konce března 2023 mohou obce v programu RES+ z Modernizačního fondu čerpat štedrou finanční podporu na pořízení fotovoltaických systémů na střechy a přístřešky nekomerčních budov. Vlastní zelená energie pomůže v době rostoucích cen obecnímu rozpočtu a podpoří komunální energetickou soběstačnost.

Podmínkou k získání dotace je spotřeba minimálně 80% vyrobené elektrické energie přímo v obci. Podívejme se na modelový příklad, jak může takový efektivně nastavený projekt komunální fotovoltaiky vypadat.

Obec Česká Lhota, ve které žije 2 150 občanů (k 1. lednu 2022 dle údajů ČSÚ), se rozhodne modernizovat vlastní energetiku a využít k tomu dotační podporu z Modernizačního fondu (výzva č. 3/2022 z programu RES+). Projekt se skládá ze dvou fotovoltaických elektráren (FVE) s bateriovou akumulací na budovách obecního úřadu a školy. Jelikož obě budovy nespotřebují v roční bilanci minimálně 80% vyrobené elektriny ze svých FVE, což je podmínka příslušné výzvy z Modernizačního fondu, rozhodla se obec do projektu zahrnout i další objekty. Vyrobená elektřina tak bude smysluplně spotřebována přímo v obci.

K propojení objektů bez vlastní fotovoltaiky s novými výrobními slouží řídicí software a dílčí prvky pro řízení a optimalizaci spotřeby. Instalovány jsou ve všech objektech zahrnutých do projektu, tedy i v mateřské škole a systému veřejného osvětlení obce. Prostřednictvím těchto prvků bude moci obec optimálně řídit a využívat přebytky vyrobené zelené energie v budoucnu i v objektech, na nichž nebude fotovoltaika instalována. Spotřeba všech čtyř objektů představuje 96% roční výroby nových FVE.

Vedle pořízení fotovoltaické elektrárny, bateriových úložišť a prvků optimalizace spotřeby však bylo nutné kvůli instalaci FV panelů opravit střechu obecního úřadu a modernizovat elektrické rozvody ve škole. Náklady na vynucené investice jsou nižší než náklady na instalaci fotovoltaiky, a tudíž jsou v plné výši způsobitelné pro podporu a financovatelné v rámci

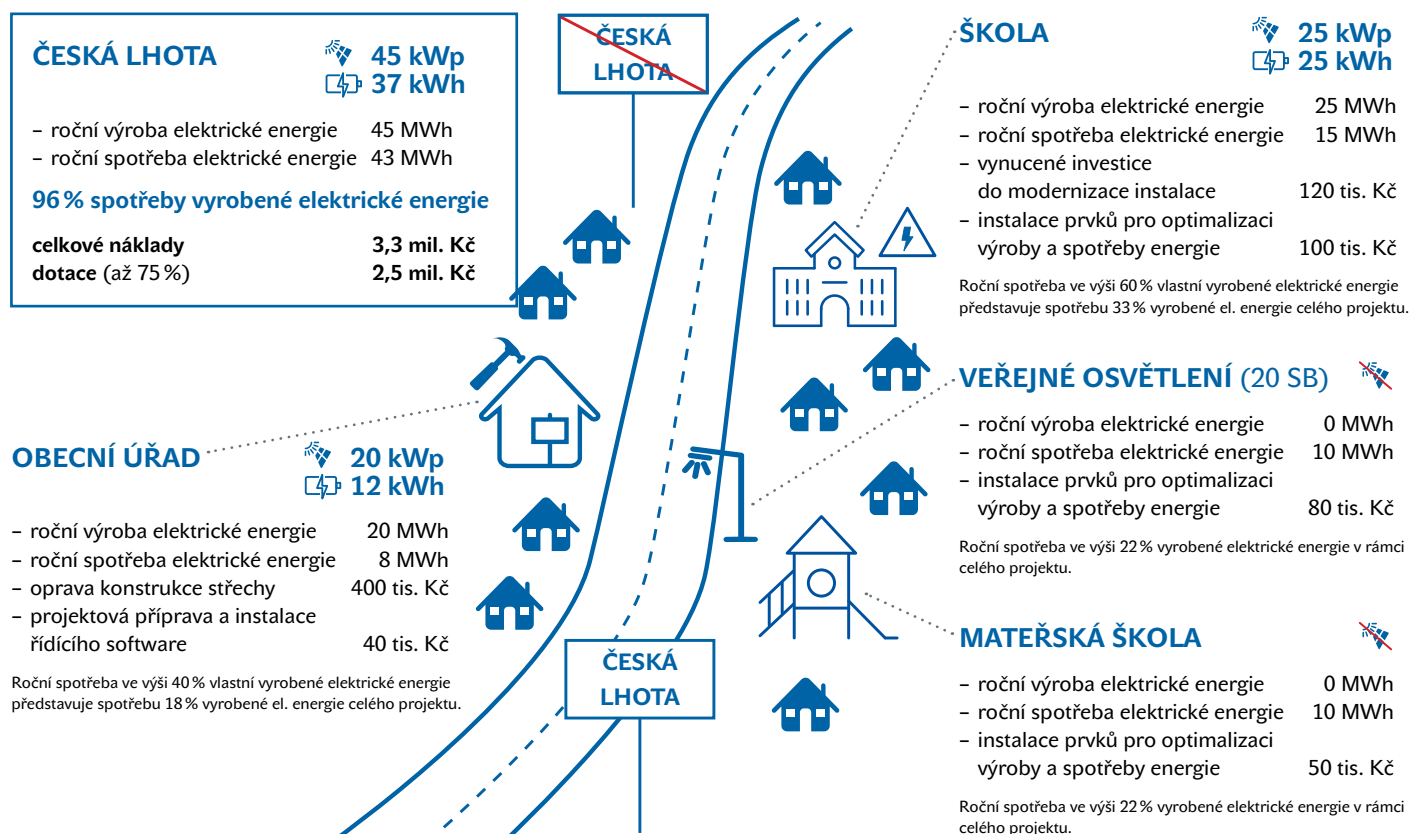
ci uvedené výzvy. Kapacita ani jedné z pořízených baterií nepřevyšuje instalovaný výkon nových FVE v daném objektu, a jde tedy rovněž o způsobilé výdaje projektu v plné výši.

Celková míra podpory na tento projekt tak může dosáhnout až 75% popisovaných investic. Do modernizace celého komunálního energetického systému investuje obec Česká Lhota 3,3 milionu korun a dotace ve výši 2,5 milionu korun pokryje větší část vynaložených investic. ●

**Výzva RES+ č. 3/2022 –
Komunální FVE pro malé obce**
Příjem žádostí do: 15. 3. 2023
Alokace: 1 500 000 000 Kč

Malé obce mohou čerpat až 75% podporu na pořízení fotovoltaických systémů na střechy a přístřešky veřejných (nekomerčních) budov, a to včetně ukládání energie, souvisejících rekonstrukcí střech a vnitřních rozvodů či pořízení systémů na řízení spotřeby energie. Žádat mohou obce na území ČR s maximálním počtem 3 000 obyvatel k 1. 1. 2022 dle údajů Českého statistického úřadu.

MODELOVÉ ŘEŠENÍ KOMUNÁLNÍ ENERGETIKY MENŠÍ OBCE V ČÍSLECH

▶ Dotační program Norských fondů uzavírá výzva zaměřená na **monitoring ovzduší**

Posledním tématem programu na podporu ochrany životního prostředí Norských fondů je monitoring a identifikace znečištění ovzduší na lokální úrovni.

Státní fond životního prostředí ČR vyhlašuje výzvu SGS-2 „Svalbard“, která mezi žadatele rozdělí 25 milionů korun.

„Problematika znečištění ovzduší je pro Státní fond životního prostředí ČR jedním z prioritních témat. Podařilo se v něm zrealizovat již mnoho úspěšných projektů. Specifickým tématem je pak lokální monitoring znečištění, které vzniká jako důsledek vytápění domácností. Právě na tuto problematiku se zaměřuje poslední výzva, kterou v tomto programovém období vyhlašujeme z programu Norských fondů. Připraveno máme celkem 25 milionů korun, z nichž žadatelům uhradíme až 90 procent způsobilých výdajů na projekt,“ představuje výzvu ministr životního prostředí Marian Jurečka.

Žadatelé z řad právnických osob mohou získat od 250 tisíc do 2,5 milionu korun na pořízení a instalaci senzorů kvality ovzduší či zajištění střednědobého lokálního měření s důrazem na problematiku lokálních topenišť. Podpora se vztahuje rovněž na zajištění doprovodné-

ho informačního zařízení, které umožní zaznamenávat a poskytovat data z prováděného monitoringu.

V Česku se s problémem využívání nevhodných typů tuhých paliv jako primárního zdroje energie potýkají velmi často například lidé v obcích v podhorských oblastech. V podzimních a zimních měsících čelí zvýšeným koncentracím znečišťujících látek, přičemž celkový nepříznivý efekt je umocněn okolním reliéfem. „Z Norských fondů poskytneme prostředky na instalaci monitorovacích senzorů, které umožní lépe porozumět podílu znečištění pocházejícího z vytápění domácností a napomohou vyhodnotit, o jak závažný problém se v konkrétní lokalitě jedná a případně zda jsou dosavadní opatření realizovaná v obci dostatečná,“ upřesňuje Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR.

Žájemci mohou podávat žádosti o podporu prostřednictvím Agendového informačního systému SFŽP ČR na adrese zadosti.sfzp.cz. Příjem je otevřen do 9. února 2023. ●

▶ EK notifikovala Česku program na poskytování státní podpory ekologického vytápění

Evropská komise schválila České republice podmínky pro poskytování podpory ekologického dálkového vytápění velkých teplárenských projektů, založených především na energii z nízkoemisních zdrojů, v objemu 1,2 miliardy eur (29,1 miliardy korun) z prostředků Modernizačního fondu.

Opatření přispěje k plnění českého národního plánu v oblasti energetiky a klimatu a strategických cílů Evropské unie souvisejících se Zelenou dohodou pro Evropu, zejména ujnijního cíle v oblasti klimatické neutrality pro rok 2050. Podmínky pro notifikaci programu připravil a vyjednal Státní fond životního prostředí ČR, který aktuálně s Komisí vyjednává obdobný program také pro podporu velkých průmyslových zařízení v EU ETS.

Česko oznámilo Komisi svůj záměr zavést program podpory pro velké teplárenské projekty ve výši 1,2 miliardy eur, jehož cílem je podpořit dekarbonizaci a modernizaci investičně náročných tepelných jednotek. Tento program, který

poběží do 14. ledna 2026, bude financován z Modernizačního fondu EU a jeho administraci má na starosti Státní fond životního prostředí ČR.

Notifikovaný program spadá pod již spuštěný program HEAT, financovaný z Modernizačního fondu, a je zaměřený na instalaci nových jednotek pro výrobu tepla založených na energii z obnovitelných zdrojů nebo vysoce účinné kombinované výroby tepla a elektřiny s cílem nahradit stávající zařízení a také modernizaci stávajících jednotek pro výrobu tepla tak, aby fungovaly na biomasu místo uhlí.

Notifikace programu bude mít dopad na možnost poskytovat přímé dotace vlastníkům stávajících tepelných jednotek

a soustav dálkového vytápění, jakož i nabyvatelům nových zařízení na výrobu tepla, aniž by museli své investice individuálně notifikovat u Evropské komise.

Podporované projekty musí dosáhnout minimálního snížení emisí CO₂ o 15 % a spotřeby primární energie z neobnovitelných zdrojů o 10 % oproti úrovním před jejich provedením. Kromě toho musí projekty týkající se vysoce účinné kombinované výroby tepla a elektřiny ze spalování zemního plynu umožňovat přechod na plyny z obnovitelných zdrojů a nízkouhlíkové plyny nebo zavést technologie zachycování nebo využívání uhlíku, aby se zabránilo vzniku závislosti na zemním plynu. Očekává se, že tento režim zvýší podíl výroby energie z obnovitelných zdrojů v odvětví dálkového vytápění přibližně o 8,022 TJ ročně a sníží emise CO₂ přibližně o 889,550 tuny ročně.

Program podporuje modernizaci a dekarbonizaci odvětví dálkového vytápění a přispívá ke snížení emisí skleníkových plynů v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu. ●

► MŽP podpořilo téměř 50 tisíc solárních elektráren na střechách domů

Foto: archiv SFZP ČR

„Programy Ministerstva životního prostředí hrají v této transformaci zásadní roli. Z Modernizačního fondu jsme podpořili již na dvě stovky velkých solárních elektráren s celkovým výkonem 622,4 megawattu, které vyrobí ročně množství elektřiny pokrývající spotřebu 370 tisíc domácností,“ doplnil ministr životního prostředí Marian Jurečka.

V říjnu navíc skončila další výzva 2/2022 RES+, určená na výstavbu solárních elektráren s výkonem nad 1 MWp, a zájem dvojnásobně převýšil vyčleněnou alokaci.

„Přijali jsme přes 200 projektů, které si dohromady žádají podporu ve výši 10,4 miliardy korun. Aktuálně probíhá kontrola a posuzování žádostí a finálně bude o podpořených projektech rozhodnuto na únorové Radě Fondu,“ informuje Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR, který má rozdělování peněz z Modernizačního fondu na starosti.

Pomocnou ruku při řešení současné energetické krize nabízí Ministerstvo životního prostředí také městům a obcím. Do konce září pro ně byla otevřena třímiliardová výzva z Národního plánu obnovy, ve které obce žádaly o finance na zateplení svých veřejných budov včetně podpory pro instalace obnovitelných zdrojů energie. Až do 15. března 2023 mají k dispozici dvě výzvy v Modernizačním fondu s alokací 4 miliardy korun na individuální i sdružené komunální fotovoltaické projekty.

„Nejen domácnosti, ale i obce se ocitly v komplikované situaci, kdy ceny energií stouply mnohdy až o stovky procent, a tak hledají cesty, jak snížit svou energetickou závislost na dodávkách energie ze sítě. My jim jdeme naproti. Malým obcím do 3 000 obyvatel nabízíme dotace na pořízení solární elektrárny na střechy nekomerčních objektů, větším obcím a veřejným subjektům navíc zafinancujeme potřebnou infrastrukturu a tím podpoříme vznik energetických společenství. Naším cílem je položit základy k možnosti vzniku komunitní energetiky a urychlit tak rozvoj obnovitelných zdrojů, ze kterých budou moci těžit přímo obyvatelé obcí a měst. Energetická společenství mají velký potenciál, a proto zásady pro jejich vznik budou snad už brzy stanoveny v připravované novele energetického zákona,“ zdůrazňuje ministr Marian Jurečka a současně dodává, že se Ministerstvo životního prostředí zaměří i na potřebné posílení distribučních sítí tak, aby rozvoj obnovitelných zdrojů probíhal bez bariér. ●

Vysoké ceny energií významně zvyšují zájem o dotace na výstavbu fotovoltaických elektráren. **Jen za loňský rok schválilo Ministerstvo životního prostředí podporu domácím i velkým fotovoltaickým elektrárnám ve výši 14 miliard korun.**

Klíčovou finanční pomoc na cestě k energetické soběstačnosti Česka hrají Modernizační fond, Národní plán obnovy a zejména domácnostmi vyhledávaný program Nová zelená úsporám. V podpoře výstavby fotovoltaických systémů i rozvoji komunitní energetiky bude ministerstvo intenzivně pokračovat i v letošním roce.

Aby se Česko stalo energeticky soběstačným a dostalo svým klimatickým závazkům, musí nastoupit cestu výroby čisté energie a odstříhnout se od drahých fosilních paliv, zejména uhlí a ruského plynu, a nahradit je obnovitelnými zdroji.

„Pořízení fotovoltaické elektrárny je ideálním krokem, jak si domácnost může dlouhodobě snížit náklady za energie. Investice do obnovitelných řešení současně pomáhají chránit životní prostředí a posilovat energetickou nezávislost rodin i celého Česka. Program Nová zelená úsporám dotuje domácí fotovoltaické systémy už od roku 2015, loňský rok byl ale naprosto přelomový. Od ledna si o dotaci na fotovoltaiku požádalo na 50 tisíc domácností, což je čtyřikrát více než o rok předtím. Ve vládním prohlášení jsme se zavázali, že za čtyři roky podpoříme 100 tisíc fotovoltaických systémů na střechách, po roce jsme téměř v polovině tohoto cíle,“ říká ministr Jurečka.

„Přijaté žádosti představují celkový instalovaný výkon 380 tisíc kWp, průměrný výkon na jednu instalaci na rodinném domě se pak pohybuje kolem 7,5 kWp. Díky němu může domácnost ročně ušetřit

přes 30 tisíc korun a zároveň si tím zajistit až 70procentní pokrytí energie z vlastních zdrojů,“ zdůrazňuje ministr Jurečka a dodává, že v dalších letech bude výkon nových obnovitelných zdrojů dále narůstat.

„Fotovoltaické systémy aktuálně tvoří 65 % všech žádostí v Nové zelené úsporám. Dříve jsme dostávali desítky žádostí měsíčně, dnes nám na fotovoltaiku chodí v průměru kolem pěti tisíc žádostí za měsíc, které schvalujeme do tří týdnů. Plynule běží i proplácení: jakmile žadatel doloží realizaci, posíláme peníze na účty, propláceno je zatím patnáct tisíc žádostí s dotací 3 miliardy korun,“ doplňuje Petr Valdman.

Vedle středně velkých a malých solárních elektráren umístěných na střechách rodinných a bytových domů vznikají také pozemní solární elektrárny, a to především v opuštěných výrobních areálech, na takzvaných brownfieldech.

Fotovoltaické systémy aktuálně tvoří 65 % všech žádostí v Nové zelené úsporám. Dříve jsme dostávali desítky žádostí měsíčně, dnes nám na fotovoltaiku chodí v průměru kolem pěti tisíc žádostí za měsíc, které schvalujeme do tří týdnů.

► České projekty pro čistou energii poprvé dostanou peníze z Inovačního fondu EU

Vůbec poprvé získaly projekty z Česka finanční podporu z Inovačního fondu EU na podporu čistých technologií. Unie konkrétně podpoří výrobu zeleného vodíku pro dopravu ve frýdecko-místeckých teplárnách a revoluční technologii chlazení baterií pro elektromobily v závodu Žebrák. Projekty povedou ke snížení emisí CO₂. Celkem si granty ve výši 2,5 miliardy korun rozdělí sedmáct projektů z celé Evropské unie.

Granty z Inovačního fondu jsou financovány z příjmů v rámci obchodování s emisemi a pomáhají s uvedením na trh nových technologií k urychlení dekarbonizace a přechodu na čistou energii. O peníze se mohly ucházet projekty s celkovým rozpočtem ve výši 2,5 až 7,5 milionu eur, přičemž fond je schopen podpořit až 60 % všech nákladů.

„Mám radost, že Inovační fond také konečně podpoří projekty v Česku. Výroba obnovitelného vodíku ve Frýdku-Místku i inovativní chlazení baterií v závodu Žebrák jsou důkazem, že i u nás máme skvělé

technologie, které mohou zásadně přispět ke snížení emisí, a proto si při uvedení do praxe tuto pomoc zaslouží. Je to důležitý signál, že investovat do nízkouhlíkových řešení má smysl,“ řekl ministr životního prostředí Marian Jurečka.

V Česku grant získal projekt Teplárny Veolie Energie ve Frýdku-Místku, který bude pomocí solární fotovoltaiky a biomasy vyrábět obnovitelný vodík pro autobusovou, vlakovou a kamionovou dopravu.

Druhý projekt společnosti Valeo bude souběžně realizován v Česku, Francii a Španělsku. Jde o podporu nové technolo-

gie laserového svařování hliníkových chladičů baterií v elektromobilech, která by měla snížit spotřebu energie během chlazení až o polovinu. První linka se rozběhne v českém Žebráku a následně se plánuje rozšíření do dalších států.

Další projekty, které grant získaly, se kromě již zmíněného obnovitelného vodíku a jeho celkového hodnotového řetězce zaměřují například na snižování emisí při výrobě skla, šetrnější produkci stavebních materiálů nebo rozvoj energie z obnovitelných zdrojů.

Inovační fond je jedním z největších světových programů financování inovativních nízkouhlíkových technologií a jejich uvádění na trh. Financování fondu je založeno na výnosech z dražby povolenek v rámci systému EU pro obchodování s emisemi (EU ETS). Aktuálně odhadované příjmy fondu do roku 2030 činí přibližně 38 miliard eur.

Ministerstvo životního prostředí poskytuje asistenci projektům, které by měly zájem peníze z fondu získat, a intenzivně konzultuje projektové záměry. ●

► Přežije v Česku kriticky ohrožený krasec dubový? MŽP spouští záchranný program

Staré duby a světlo – krasci dubovému stačí k životu relativně málo, přesto vymírá. Tento smaragdově zelený brouk u nás žije už jen na několika místech na jižní Moravě a v jižních Čechách.

Aby z naší přírody nezmizel úplně, startuje Ministerstvo životního prostředí nový záchranný program. Připravila jej Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a bude probíhat ve spolupráci s vlastníky pozemků i hospodáři. Aktuálně má Česko třináct záchranných programů a postupně se dokončují další. Díky nim u nás stále roste hvozdík písečný český a zvyšují se počty syslů či užovek stromových.

Ačkoliv se rozloha lesů v posledních sto letech zvýšila, mnoho druhů živočichů a rostlin vázaných na lesní biotopy je dnes kriticky ohroženo. Především jde o druhy, které potřebují světlé listnaté lesy, pro které je většina současných porostů především příliš zastíněná. To je i případ krasece dubového, který k jeho krátkému čtyřletému životu potřebuje dostatečně osluněné dřevo starých stromů, v našich podmínkách především dubu zimního a pýřitého.

„Staré mohutné duby jsou poměrně dobře chráněné a jejich kácení většinou nehrozí. Problémem ale je, že

lesní porosty jsou příliš husté, zastíněná místa krasec až na vzácné výjimky nevyužívá. Velká část našich populací krasece žije na osluněných solitérních stromech na loukách, případně v zámeckých parcích, oborách nebo alejích. Chybí ale mladší stromy, které by nahradily dožívající staré duby. V záchranném programu proto plánujeme především pozvolné rozvolňování zastíněných porostů, aby měly mladší vhodné stromy dostatek prostoru. Počítáme i s výsadbou nových solitérních stromů a alejí, ačkoliv je jasné, že se to pozitivně projeví až po mnoha desítkách let,“ vysvětluje Václav John z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, koordinátor nového záchranného programu.

„Starat se o druhovou rozmanitost v české přírodě znamená starat se o dobré životní podmínky pro nás, proto patří rozvoj záchranných programů k vládním prioritám. Aktuálně v Česku řeší MŽP třináct záchranných programů a postupně dokončujeme další. Díky nim se z naší přírody nevytratil hvozdík písečný český, daří se zvyšovat počty syslů i užovek stromových. Věřím, že díky novému programu se začne lépe dařit i krasci,“

říká ministr životního prostředí Marian Jurečka (KDU-ČSL). Krasec dubový je ideálním kandidátem pro záchranný program, protože jeho podporou pomůžeme i řadě dalších ohrožených druhů hmyzu, které k životu potřebují světlé listnaté lesy a osluněné staré stromy. Po hnědásku osikovém se tak krasec dubový stává druhým ohroženým druhem hmyzu, pro který je realizován záchranný program. „Ministerstvo životního prostředí tak reaguje na značný úbytek hmyzu, který v posledních letech začíná dosahovat katastrofických rozměrů,“ doplňuje Vladimír Dolejský, náměstek pro řízení sekce ochrany přírody a krajiny Ministerstva životního prostředí.

Přípravu a koordinaci realizace záchranných programů zajišťuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Záchranný program byl připraven ve spolupráci s odborníky entomology, kteří se dlouhodobě věnují výzkumu tohoto druhu, a odbornou skupinou pro ochranu entomofauny při AOPK ČR. Pro zajištění co nejlepšího monitoringu tohoto druhu, který je založen na sledování výletových otvorů v osídlených stromech, byla vytvořena a úspěšně otestována speciální mapovací aplikace. ●

Na mnoha vodních plochách vznikly umělé ostrovy, které poskytují vodním ptákům více možností k zahníždění. **Projekty ptačích ostrovů jsou financovány z výzvy Rago Norských fondů.**

UMĚLÉ OSTROVY POMÁHAJÍ VODNÍM PTÁKŮM

Foto: Tomáš Jůněk, ČZU

Ostrov je tvořen konstrukcí ze dvou gabionových sítí, které fixují rohož z kokosových vláken. Ta slouží k snazšímu uchycení vodních rostlin, například ostřic, sítin, vodních kosatců.

Norway grants

STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Do budování ostrovů se pustili lidé z České zemědělské univerzity společně s dalšími odborníky. „Hlavní motivací projektu byla snaha vytvořit alternativní hnízdní možnosti pro cílové druhy vodních ptáků (kachny, rybáky a racky) a posílit tak jejich reprodukční úspěšnost pomocí instalace umělých plovoucích ostrovů na jejich tradičních hnízdištích. Zde totiž dochází k úbytku vhodných porostů k zahníždění,“ popisuje projekt koordinátorka projektu Zuzana Musilová z Fakulty životního prostředí České zemědělské univerzity.

Některé z ostrovů už slouží jako ptačí obydlí. „V květnu až červenci loňského roku jsme postavili osm z celkem dvaceti ostrovů. První jsme instalovali v květnu 2022 na rybníce Krvavý, který je národní přírodní památkou ve správě Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Na tomto ostrově již po několika týdnech zahnížděla samice poláka chocholačky a úspěšně vyvedla mláďata, zatímco v okolních biotopech byla většina hnízd zničena predátory. Další tři ostrovy jsou umístěny na rybníce Vlkovský ve vlastnictví Rybářství Třeboň Hld., a. s., na území CHKO Třeboňsko. Téměř ihned tyto ostrovy začali vodní ptáci používat jako odpočívadlo. Lidé zde mohli pozorovat mimo jiné i poláky velké a vzácné a kriticky ohrožené poláky malé. Realizace projektu počala téměř na konci hnízdní sezóny cílových druhů, přesto se ukázalo, že plovoucí ostrovy jsou vodními ptáky žádané,“ uvádí Zuzana Musilová.

V severočeské uhelné pánvi odborníci ve spolupráci s těžební společností Sev.en Energy nainstalovali zatím čtyři ostrovy, konkrétně na nádržích vzniklých po důlní těžbě v okolí Horního Jiřetína.

Zbývající umělé ostrovy budou vědci instalovat v roce 2023. V současnosti vyhodnocují výsledky z letošního hnízdní sezony.

Ornitologický tým mimo jiné organizuje dlouhodobý celorepublikový monitoring vodních ptáků - Mezinárodní sčítání vodních ptáků, jehož terénní část připadá tradičně na jeden z lednových víkendů.

Instalace nových ostrovů samozřejmě vyvolává otázky veřejnosti. „K intenzivním ohlasům veřejnosti dochází většinou již při instalaci umělých plovoucích ostrovů na zajímavých lokalitách, kdy kolemjdoucím vysvětlujeme význam a funkci ostrovů pro vodní ptáky i celkovou biodiverzitu mokřadu,“ dodává Zuzana Musilová.

A jak si takový ostrov představit? Ostrov je tvořen konstrukcí ze dvou gabionových sítí, které fixují rohož z kokosových vláken. Ta slouží k snazšímu uchycení vodních rostlin, například ostřic, sítin, vodních kosatců. Lehká gabionová konstrukce má dostatečnou pevnost a odolnost, aby odolala přírodním podmínkám. Je nadnášena plováky a ukotvena pomocí tvárnic k rybníčnímu dnu. Základní plocha jednoho ostrova je 32 m² a sestaven je z 16 dílů o ploše 2 x 1 m. Technologii plovoucích ostrovů vyvinuli v rámci svého předchozího projektu partneři projektu ze společnosti Vodohospodářský rozvoj a výstavba, a. s. Partnerem projektu je také Norwegian Institute for Nature Research (NINA).

Ostrovy na jižní Moravě

Ostrovy vznikají i na jižní Moravě, kde je buduje Česká společnost ornitologická, Jihomoravská pobočka.

V minulosti bylo realizováno několik projektů na podporu hnízdního rybáka obecného na jižní Moravě, zejména instalace dřevěných plovoucích ostrovů a péče

o přirozené ostrovy na vodních nádržích. Ornitologická organizace se ochraně tohoto druhu systematicky věnuje od roku 2008. V projektu financovaném z Norských fondů si klade za cíl prostřednictvím technicky vhodnějšího a odolnějšího řešení zvýšit hnízdní možnosti rybáka obecného a dalších druhů, využít moderní technologie a inovace, zapracovat dosavadní zkušenosti a instalovat železobetonové hnízdní ostrovy s dlouhou životností bez nutnosti servisu a s efektivní kontrolou hnízdní bez nutnosti rušení hnízdicích ptáků. Navíc budou ostrovy bezpečné proti semiakvatickým savcím predátorům. Toto řešení výrazně zefektivní ochranu rybáka na jižní Moravě.

Zároveň v rámci inovativního přístupu bude plocha hnízdních ostrovů rozšířena o plovoucí ostrovy s vegetací, které vytvoří vhodné podmínky pro mláďata rybáků v době, kdy začínají létat a často při neúspěšných pokusech padají do vody, odkud se nemají šanci dostat zpět na technicky řešené umělé hnízdní ostrovy s vysokými okraji, které slouží jako prevence predace hnízd semiakvatickými predátory. Současně vegetační ostrovy podporí omezování živin v silně eutrofních vodách rybníků, vytvoří úkryt pro ryby a také alternativní stanoviště pro další druhy, mohou sloužit například i pro hnízdní dalších druhů ptáků. Jedná se o inovaci, která nebyla dosud ověřena v praxi a činí tak tento projekt unikátním. Celkově se předpokládá instalace osmi setů na sedmi lokalitách. Část lokalit je ve zvláště chráněných územích. ●

Foto: Tomáš Jůnek, ČZU

Foto: Tomáš Jůnek, ČZU

Foto: Tomáš Jůnek, ČZU

Foto: Tomáš Jůnek, ČZU

Foto: Tomáš Jůnek, ČZU

► **Adaptterra Awards 2022** ocenila soběstačný dům, energeticky pozitivní školu, obnovu mokřadů i protierozní prvky v krajině

Pořadatelé z Nadace Partnerství a Integra Consulting vyhlásili vítěze jednotlivých kategorií soutěže Adaptterra Awards, která prezentuje a oceňuje nejlepší projekty v oblasti adaptačních opatření na změnu klimatu. **Soutěž se konala již počtvrté pod záštitou Ministerstva životního prostředí, podpořil ji také Státní fond životního prostředí ČR z Norských fondů.**

V kategorii Volná krajina uspěla obec Ořechev na Brněnsku, která se dlouhodobě věnuje obnově okolní krajiny či hospodaření s dešťovou vodou uvnitř obce i mimo ni. Ořechev využil veškeré obecní plochy k vybudování polních cest, výsadbě stromořadí, tvorbě remízků či rozsáhlého valu s biokoridorem, který brání záplavám a splavování orné půdy do obce. Vznikly zde také tři přírodní rybníčky, suchý poldr, sedmihektarový mokřad či čtyři retenční nádrže na dešťovou vodu. „Ořechev získal od společnosti Nestlé finanční odměnu ve výši 100 tisíc korun za pozitivní proměnu krajiny ve svém okolí. Ta pomohla chránit obec i obyvatele před následky přívalových dešťů, eroze i sucha a zároveň jim zpřístupnila krajinu k procházkám. Věříme, že Ořechev poslouží jako zdroj inspirace dalším obcím v celé České republice, které trpí podobnými problémy,“ upřesňuje Martina Šilhánová z Nestlé Česko, partnera soutěže.

První místo v kategorii Zastavěná území získala proměna areálu pražské střední školy v ulici Českokobrodská. Z původní budovy ze sedmdesátých let, která se přehřívala, do které zatékalo a která obsahovala nebezpečný azbest, zůstala pouze nosná konstrukce. Plášť dnes tvoří inovativní lehká dřevěná fasáda ENVILOP, vyvinutá aplikovaným výzkumem ČVUT. Budova využívá tepelná čerpadla, chytré větrání i osvětlení (řízené čidly a časovými programy) či automatické venkovní žaluzie. Na zelené vegetační střeše se nachází fotovoltaická elektrárna doplněná o bateriové uložení.

Použitou vodu z umyvadel a sprch zde přečišťují a používají ke splachování toalet. Dešťovou vodu zadržují v retenčních nádržích pro záplavku zeleně.

V kategorii Pracovní prostředí odborná porota ocenila beskydské paraglidinogové centrum Flight Park Javorový, které díky chytrému softwaru propojenému s rezervačním systémem efektivně vyhřívá objednané pokoje i teplou vodu, čímž výrazně šetří energii. Ta navíc částečně pochází z udržitelných zdrojů, protože ji vyrábí malá fotovoltaická elektrárna umístěná na střeše hotelu. Doplnují ji čtyři solární kolektory na ohřev vody s celkovou kapacitou 800 litrů vody. Cílem majitelů je vytvořit zde co nejvíce energeticky soběstačný systém a do budoucna jej rozšířit ještě o osmiově řešené obytné chaty.

„Ocenili jsme ukázkové komplexní řešení výroby energie s nulovými emisemi, a to ze slunečního záření pro vytápění i napájení spotřebičů. Projekt chytře pracuje i s úsporou pitné vody zachycováním dešťovky. Za sebe bych vyzdvihl i snahu zachovat v krajině letitý javor, může tak dál plnit svou nezastupitelnou ekosystémovou roli a působí i velmi esteticky,“ říká náměstek ministra životního prostředí pro řízení sekce ochrany přírody a krajiny Vladimír Doležal.

Na fungování bez inženýrských sítí (tedy bez připojení na vodu, elektřinu a kanalizaci) se zaměřil také projekt Český soběstačný dům z jihočeského Kyselova, vítěz kategorie Náš domov. Do navrhování a realizace

projektu se zapojilo více než čtyřicet odborníků i nadšenců. Doslova na zelené louce vyrostl dům, který si vyrábí veškerou elektřinu ze slunce, topí biomasou, zachycuje maximum dešťové vody a po přečištění ji využívá ke sprchování i splachování. Projekt se zájemci na webu sdílí veškeré technické principy a zkušenosti, které by měly být uplatnitelné i v „připojené“ zástavbě.

„Cenu sympatie opět udělovala veřejnost prostřednictvím hlasování na webu soutěže, do něhož se zapojilo téměř šest tisíc hlasujících. Nejvyšší počet hlasů získal projekt revitalizace Sedmihorských mokřadů,“ říká koordinátorka soutěže Andrea Křivánková z Nadace Partnerství. Území Sedmihorských mokřadů na Semilsku v minulosti těžce poškodilo odvodňování. Po nejprve složitě řešené majetkoprávních vztahů mohlo dojít k odstranění husté sítě odvodňovacích kanálů a k následnému vyhloubení čtrnácti tůní. Dnes zdejší mokřady zadržují až 26 500 m³ vody (v tůních i půdě). Na území se začaly vracet vzácné druhy obojživelníků i ptáků a v budoucnu snad i orchidejí.

Na závěr pořadatelé vyhlásili již potřetí také Cenu Prahy, kterou si odnesla Obnova Čelakovského sadů a okolí Národního muzea. Porota vyzdvihla zejména zdejší úpravy stanovištních podmínek pro zeleň, která v přehřívajícím se centru s hustou dopravou velmi trpí. Inspirativní je také práce se zadržováním dešťové vody s pomocí dlážděných ploch a speciálně upraveného podloží či s ochranou před zhutňováním půdy. „V soutěži Adaptterra Awards se opět objevilo několik inspirativních a kvalitních projektů z Prahy. Čtyři se dostaly i do finále. Oceněný projekt v Čelakovského sadech u Národního muzea představuje příklad, jak Praha reaguje na stále častější jevy, jako jsou usychání stromů, potřeba zalévání, prašnost, vlny veder, přívalové deště či přetížení kanalizace,“ dodává Jana Plamínková, náměstkyně primátora HMP pro oblast životního prostředí. ●

VOLNÁ KRAJINA

Revitalizace krajiny a hospodaření s vodou v Ořechevě

Kolektivizace v okolí Ořecheva na Brněnsku s sebou přinesla rozorání mezí a polních cest a vytrhání ovocných stromů. Krajina se postupně změnila v obří zemědělské lány, snížila se její retenční schopnost, což vedlo k erozi půdy. Co se napáchalo v polovině minulého století, obec postupně od roku 2005 zase napravuje. Nejedná se však o ojedinělé výsadby nebo drobné stavby, ale o celý systém obnovy cest, výsadb stromořadí a hospodaření s dešťovou vodou uvnitř obce i mimo ni. Jednotlivé části na sebe navazují a umožňují lidem vstoupit do krajiny i mimo frekventované asfaltové silnice. Projekt je ceněn za obnovení rozorané polní cesty zvané Gandia, po které kdysi chodili obyvatelé obce za prací do Brna.

Foto: Vojtěch Herout, Adaptterra Awards

ZASTAVĚNÁ ÚZEMÍ

Revitalizace školy Českokobrodská v Praze 9

Školní budova 21. století navržena a fungující jako živá laboratoř. Pasivní, uhlíkové pozitivní, šetrně nakládající s pitnou i dešťovou vodou, chytrá, přehledná a komfortní až do té míry, že se půl hodiny před výukou v učebnách vše nastaví tak, aby studentům nebylo vedro, zima, nesvítilo na ně příliš slunce a měli přísun čerstvého vzduchu. K tomu přidejme stoly na šachy, stolní tenis, workoutové hřiště, venkovní učebnu či relaxační zónu v atriu. Nacházíme se v budově pražské střední školy v Českokobrodské ulici, z níž před obnovou zůstala pouze nosná konstrukce. Vedení školy i zastupitelé města doufají, že budova ukáže cestu k novému standardu ve výstavbě i impulz pro učňovské školství.

PRACOVNÍ PROSTŘEDÍ

Flight Park Javorový

Představte si, že snídáte na terase, kterou kmenem prorůstá a svými listy chrání mohutný stoletý javor, a máte krásný výhled na Javorový vrch ozářený dopoledním sluncem. To nabízí beskydské paraglidingové centrum navržené a realizované svépomocí a v souladu s přírodou. Budova se zelenou střechou efektivně využívá vodu, teplo i energie dle obsazenosti pokojů. V plánu je vytvořit zde co nejvíce energeticky soběstačný systém a do budoucna rozšířit centrální budovu o ostrovně řešené obytné chaty. Paraglidingové centrum poskytuje ubytování pro účastníky kurzů i širokou veřejnost. Kromě šesti pokojů se tam nachází také relaxační zóna, kuchyň s jídelnou, výukové místnosti či zázemí školy létání.

NÁŠ DOMOV

Český soběstačný dům

Český soběstačný dům se snaží žít v symbióze s přírodou: vyrábí veškerou potřebnou elektrickou energii ze slunce, topí biomasou, zachycuje maximum dešťové vody, po přečištění ji využívá ve sprše a splachuje s ní. Nezabavuje se zbytečně drahocenného tepla, ale přitom se v něm zdravě dýchá a žije. Myšlenka soběstačného domu napadla Pavla Podruha při návštěvě Mexika, kde si dobýjel mobil ze solárního panelu umístěného na chatrči. Koncept, který jeho autoři připravovali a plánovali čtyři roky, se nakonec zhmotnil v jižních Čechách v místě, kam nevedou žádné inženýrské sítě. Do projektu se zapojilo asi čtyřicet odborníků a nadšenců. Veškerou technickou dokumentaci autoři poskytují veřejnosti k neomezené inspiraci a replikaci.

CENA SYMPATIE

Revitalizace Sedmihorských mokřadů

Vojtěcha Štastného z ČSOP Bukovina zajímalo území Sedmihorských mokřadů a místní ptačí společenstva už od doby, kdy ještě chodil na základní školu. Postupem času si tento mladý ornitolog uvědomil, že území je jistým způsobem narušeno pozůstatky socialistického hospodaření a potřebuje pomoc člověka. Spolu s dalšími lidmi založil Pozemkový spolek a navázal spolupráci se Společností pro Jizerské hory. Společně se zasadili o to, aby došlo k odstranění husté sítě odvodňovacích kanálů a vybudování soustavy čtrnácti tůní a území se tak vrátila schopnost zadržovat vodu. Podzemní voda v nivě toku Libuňky po revitalizaci vystoupala do své přirozené výšky a místo osídlily vzácné druhy obojživelníků i ptáků.

CENA PRAHY

Obnova Čelakovského sadů a okolí Národního muzea

Historie se opakuje – to platí v pozitivním slova smyslu pro veřejná prostranství v blízkosti budov Národního muzea. Na podzim roku 1890 František Thomayer „urychleně“ navrhl úpravu sadů v návaznosti na právě dokončenou stavbu muzea. Stejně tak rychle se na podzim 2017 rozhodlo o proměně okolí budovy muzea ve spojitosti s jeho generální rekonstrukcí. V minimálním čase vznikl skvěle fungující tým architektů, krajinářů, dopravních inženýrů i technických projektantů. Společně změnili místo odříznuté od centra velkoměsta rušnou silnici v reprezentativní veřejný prostor – muzejní oázu – která přivádí zpět obyvatelé i turisty.

Foto: archiv správy NP Krkonoše, Kamila Antošová

PROJEKT V ČÍSLECH

I. ETAPA

CZV: 17 917 377 Kč

Příspěvek EU: 17 917 377 Kč

II. ETAPA

CZV: 41 631 050 Kč

Příspěvek EU: 41 631 050 Kč

► V KRKONOŠÍCH OBNOVUJÍ STARÉ MOKŘADY

Před pěti lety zahájila Správa Krkonošského národního parku s pomocí dotace z OPŽP projekt Revitalizace mokřadů na vybraných plochách území KRNAP. Realizace projektu bude trvat až do letoška a jeho účelem je zlepšit stav odvodněných lokalit.

Voda je velké téma. S jejím úbytkem a zvyšující se cenou ji skloňujeme ve všech pádech. Mokřadům, strouhám, vodopádům, potokům a řekám se v posledních letech dostává velkého zájmu. Není divu. Klimatické změny jsou nepřehlédnutelné a vliv vody v krajině na kvalitu života jejich obyvatel nepopíratelný. Ačkoli každoroční úhrn srážek se prakticky nemění, daleko častěji a ve větší míře dochází k extrémním jevům, povodním a erozi. Po desítkách let odvodňování a zasypávání zdánlivě neuzitečných vodních ploch, jako jsou mokřady, tůně a mrtvá říční ramena, přišel čas napravit staré chyby. Krajině je potřeba vrátit

vodu, která jí patří, a ona se nám za to náležitě odmění. V Krkonoších s tím v rámci projektu OPŽP začali před pěti lety.

Během šestileté realizace projektu by tu ochranáři měli vybudovat zhruba 1 500 přehrázek, které zpomalí odtok vody a přispějí tak ke zlepšení koloběhu vody v krajině. Projekt počítá i se založením monitorovacích míst pro sbírání dat, která vědcům umožní srovnat počáteční stav ploch a jejich postupný vývoj po zásahu.

Krkonošské mokřady jsou unikátní Nejvýznamnějším typem mokřadů v Krkonoších jsou rašeliniště. Vrchoviště na hřebe-

Mokřady dříve tvořily asi šest procent zemské souše. Vybágrváním, zavezením zeminou, odvodněním a tvorbou příkopů se podle odhadů z přelomu osmdesátých a devadesátých let minulého století lidé postarali o vymizení celé poloviny z nich. Jiné zanikly kvůli znečištění.

nech Krkonoš jsou součástí krkonoško-alpínských tundry a výrazně je ovlivňuje chladné klima. Roční průměrné teploty se pohybují kolem nuly, roční úhrn srážek dosahuje zhruba 1 500 mm a souvislá sněhová pokrývka tam leží od začátku listopadu do konce dubna. „*Takové klimatické podmínky jsou srovnatelné s horskými oblastmi Norska a Švédska. To vysvětluje, proč se v těchto polohách Krkonoš vyskytuje tolik severovýchodních a vysokohorských druhů,*“ uvádí Radek Drahný, tiskový mluvčí Správy KRNAP.

Mezi nejvýznamnější druhy krkonošských rašelinišť patří například drobný keř ostružiník moruška, suchopýry pochvatý a úzkolistý nebo bylina všivec sudetský, z hmyzu šídlo horské a ptáků slavík modráček tundrový. Charakteristickou rostlinou rašelinišť jsou rašeliníky. V Krkonoších jich roste kolem dvaceti druhů.

Rozsáhlé komplexy subalpínských mokřadů patří v Krkonoších mezi nejpozoruhodnější biotopy. Největšími rašeliništními komplexy náhorní planiny východních

a západních Krkonoš jsou Úpské rašeliniště a Pančavská louka, které byly v roce 1993 zařazeny mezi nejvýznamnější mokřady světa v tzv. Ramsarské úmluvě.

Správci parku nejprve shromažďovali aktuální a relevantní data a prostorové údaje o mokřadních společenstvech. „*Na tomto základě jsme vytipovali plochy vhodné k revitalizaci odvodňovacích ekosystémů a na nich vybudovali přehrážky. Jejich zanedbáním a zarůstáním postupně dojde k likvidaci v minulosti nevhodně vybudovaných odvodňovacích systémů a k obnově mokřadních stanovišť,*“ vysvětluje Viera Horáková, která byla jedním z garantů projektu revitalizace krkonošských mokřadů.

Obnovené mokřady by měly podpořit obnovu lesních ekosystémů zejména v těch částech národního parku, které byly v minulosti poškozeny imisemi. „*Téma mokřadů a jejich významu v krajině nabývá v poslední době na aktuálnosti, a to zejména ve spojení s tématem globálních změn klimatu,*“ uvedl v počátcích projektu ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch.

RAMSARSKÁ ÚMLUVA

Termín mokřad pochází od Jana Květa z Jihočeské univerzity, který jej v této formě zavedl v sedmdesátých letech dvacátého století jako český ekvivalent k anglickému wetland. Samotný výraz je staršího původu a označoval mokré, nevysychající nebo jen dočasně vysychající místo. Zhruba vystihuje i to, co za mokřad označujeme dnes: části území, kde se přirozeně stýkají voda a zem, území s půdou nasycenou vodou nebo zaplavená po určité období roku, přechodný biotop mezi vodními a suchozemskými ekosystémy. Jsou nenahraditelnou součástí krajiny a významnými biocentry v rámci územní ekologické stability v krajině. Společně s deštnými pralesy a korálovými útesy patří k biotopům s největší biologickou aktivitou a zároveň představují jeden z největších fondů genetické biodiverzity. Jsou přirozeným prostředím velkého a druhově rozmanitého množství rostlin a živočichů, kteří ke své existenci a prosperitě vyžadují stále působení povrchové vody anebo alespoň velmi vysoké hladiny podzemní vody. Představují přirozenou zásobárnu vody v krajině a mají značnou retenční schopnost v případě nadměrných srážek. Mají schopnost vstřebávat znečištění, omezují následky povodní a fungují jako přírodní čistírny vody. Přestože jsou tak cenné, jejich počet i rozloha, na které se vyskytují, ubývá. Ochranu významných mokřadů zabezpečuje tzv. Ramsarská úmluva. Ta byla pod oficiálním názvem Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva sjednána v íránském městě Ramsar v roce 1971 a je první celosvětovou mezinárodní úmluvou na ochranu a rozumné využívání přírodních zdrojů. Jedná se o jednu z mála úmluv chránících určitý typ biotopu.

Na plnění závazků, které z ní vyplývají, dohlíží Český ramsarský výbor, ustavený v roce 1993 jako koordinační a poradní orgán MŽP. Úmluva ukládá členským zemím vyhlásit na svém území minimálně jeden mokřad mezinárodního významu, který svými přírodními hodnotami odpovídá schváleným kritériím, a zařadit ho do seznamu mokřadů mezinárodního významu. Stát se tím rovněž zavazuje, že zapsaným mokřadům věnuje zvýšenou péči a ochranu. Mokřady, které jsou Ramsarskou smlouvou takto chráněny, se nazývají ramsarské mokřady. V Česku jsou to Krkonošská rašeliniště, Lednické rybníky, Litovelské Pomoraví, Mokřad dolního Podyjí, Mokřady Liběchovky a Pšovky, Novozámecký a Břežehýnský rybník, Podzemní Punkva, Poodří, Třeboňská rašeliniště, Třeboňské rybníky, Šumavské slatě a Krušnohorská rašeliniště. Na 2. února, kdy byla Ramsarská úmluva podepsána, připadá Světový den mokřadů.

Foto: Radek Drahný, KRNAP

SEVERSKÁ RAŠELINIŠTĚ na hřebenech Krkonoš jsou unikátními přírodními útvary na náhorních plošinách západních a východních Krkonoš a na přilehlých svazích. Jde o přibližně šedesát rašelinišť o celkové ploše 268 hektarů, která jsou svým uspořádáním a přírodními poměry velmi podobná rašeliništím severní Evropy. Krkonošská rašeliniště jsou známa hojným výskytem glaciálních reliktních, jako jsou například ostružník moruška nebo rašeliník Lindbergův a ze živočichů například hraboš mokřadní či pavouk slíďák. Největší rašeliništní komplex náhorní planiny východních a západních Krkonoš – Úpské rašeliniště a Pančavská louka – patří mezi nejvýznamnější mokřady světa.

Podle něj má tento ekosystém pro přírodu Krkonoš i pro obyvatele hor a podhůří nezanedbatelný význam. „Velmi dobře si to uvědomujeme. Proto se podpoře mokřadů v posledních letech věnujeme hned v několika projektech,“ dodal.

Šlo například o projekty Stabilizace významných lesních ekosystémů KRNAP v letech 2010 až 2014, Stabilizace vodního režimu vybraných lokalit KRNAP v období

2014 až 2015 a Ochrana a udržitelné využívání mokřadů ČR v letech 2014 až 2017.

„Díky realizovaným obnovným opatřením současného projektu, která byla vyhodnocena jako vhodná k odstranění nevhodných zásahů do mokřadních společenstev, bude do budoucna zajištěno zadržení vody ve vybraných lokalitách i obnova rašelinových a podmáčených lesních společenstev. To pak povede k obnově vodního režimu a stabilizaci nefunkčních plochy

na daných lokalitách. Mokřady tak budou moci významně přispět k regulaci odtoku vody z krajiny a tím také snižovat průtoková maxima v obdobích bohatých na srážky, vodní režim krajiny bude stabilizován a obnovné procesy struktury společenstva nastartovány,“ vysvětluje Viera Horáková. ●

ŘEKA NENÍ JEN KANÁL, KTERÝ ODVÁDÍ VODU NĚKAM PRYČ

Mokřady, rašeliniště, podmáčené louky i lesy byly v minulosti odvodňovány, aby se získané vysušené území dalo hospodářsky využít pro zemědělskou nebo lesnickou výrobu. Reakce na tyto kroky se začaly řetědit. Odvodňování a zaspávání mokřadů mělo na krajinu neblahé dopady. Kromě postupující klimatické změny dochází k narušení celého jejího vodního režimu. K tomu se přidala regulace vodních toků, jejich napřimování, opevnování, fragmentování neprůchozími překážkami v podobě stupňů, jezů a nádrží. Takové změny hydrologického režimu toku nemohou vést jinam než k jeho naprosté degradaci, likvidaci vodního ekosystému a v konečném důsledku i ke snížení hladin podzemní vody.

Pro záchranu krajiny a tím i nás samotných je potřeba změnit způsob uvažování, přestat řeku vnímat pouze jako jakýsi kanál odvádějící vodu. Řeka je trvalá součást krajiny i se všemi vlastnostmi, které její zdravý a fungující ekosystém má, a jako takovou ji musíme přijímat. Nemůžeme vidět jen vodní tok sám o sobě, ale začít uvažovat v kontextu celého říčního prostoru. Ten se nechová ani staticky, ani lineárně, ale v rámci dynamické obnovy se neustále vyvíjí. Potřebujeme do krajiny vracet vodu, a to nejen revitalizací samotných koryt toků, ale také vytvářením tůní a obnovou mokřadních a rašeliništních biotopů.

Obnovná opatření při revitalizaci krkonošských mokřadů spočívala v kombinaci dvou technik: zahrnování bývalých odvodňovacích kanálů a budování přehrážek na nich. Techniky se vzájemně kombinovaly dle situace odvodnění na jednotlivých plochách.

▶ Královská Šumava se stává jedenáctým národním geoparkem

Geopark Královská Šumava splňuje všechny požadavky pro přiznání statusu „národní geopark“, rozhodla o tom Rada národních geoparků.

Na základě jejího doporučení udělil ministr životního prostředí Marian Jurečka (KDU-ČSL) geoparku Královská Šumava certifikát „národní geopark“.

Foto: www.kralovskasumava.cz

Prestížní titul je především završením mnohaleté spolupráce obcí a neziskových organizací na části území pohorí Šumava. Národní geoparky pomáhají s dobrovolnou ochranou přírody a krajiny. Prezентují geologickou minulost a přírodní krásy. Jsou ukázkovými místy propojení geologie, živé přírody, aktivit místních obyvatel a jejich kultury.

„Máme jedenáctý národní geopark v řadě, to už je reprezentativní síť, takový propracovaný koncept v Evropě máme jediné my a Němci,“ sděluje ministr životního prostředí Marian Jurečka (KDU-ČSL). A pokračuje: „Unikátnost Královské Šumavy jako krajiny zvířat, lesů a lidí, krajiny zlata, křemene, železa a skla podtrhuje její územní vymezení podle historického majetku Koruny české, hodnota prastaré krajiny šumavských plání, úbočí rozbrázděné četnými údolními, hlubokými kaňony, krajiny, kterou modelovala už doba ledová. Geopark zasahuje do Národního parku i ČKHO Šumava i do Předšumaví v oblasti Přírodního parku Kochánov. Královská Šumava je tedy prvním geoparkem, který sdílí významnou část svého území s národním parkem. Zdá se, že je to jeho deviza, alespoň dosavadní výsledky spolupráce mezi těmito institucemi to potvrzují.“

Martina Pásková, předsedkyně Rady národních geoparků a členka Rady globálních geoparků UNESCO, komentovala zrození jedenáctého národního geoparku v Česku takto: „Přípravu kandidatury a vývoj geoparku jsem

od samotného počátku osobně sledovala a postupně sílilo moje přesvědčení, že se jeho vedení ujal ten správný člověk. Vybudovat tvořivý tým i aktivovat a taktó pozitivně pro rozvoj geoparku naladit sociální kapitál v území tak složitém z hlediska vztahu mezi ochranou přírody a rozvojem místních komunit považuji za mimořádný a do budoucna velmi slibný počín.“

Území geoparku se nachází v Plzeňském kraji při státní hranici v centrální Šumavě, de facto ho vymezují města Kašperské Hory, Železná Ruda a městys Čachrov. Sídlo geoparku se nachází v Rejstějné, organizátorem činnosti geoparku je Český svaz ochránců přírody Rejstěj, pobočný spolek. Toto území bylo v minulosti takřka celé ve správě tzv. Králováckých rychet (svobodných sedláků s královskými privilegii). Díky výskytu zlatých ložisek ve zdejších podložích jde zároveň o území zlatorudných královských revírů v okolí Kašperských Hor a Rejstějna a v okolí Hartmanic, s četnými pozůstatky rýžování a dolování zlata od středověku do devatenáctého století. Zdejší bohatý výskyt křemene a dřeva od šestnáctého století až do dvacátého století zas vedl k rozvoji sklářství v této oblasti až do úrovně světové proslulosti. Informace o historii využívání těchto přírodních zdrojů lze načerpat v Muzeu Šumavy v Kašperských Horách, v návštěvnických geobodech v Rejstějné, na Rokyti, Staré Vápence, v environmentálním

centru v Železně Rudě i při geotoulkách, které geopark organizuje pro veřejnost.

„Dlouho jsme přemýšleli, jak veřejnosti prezentovat území geoparku a vhodně tak doplňovat informace šířené o národním parku. Naší touhou je šířit myšlenky podporující a vysvětlující ochranu přírody z jiného pohledu. Chceme přispět k opětvovnému pochopení propojení člověka s přírodou jako celku, od geologického podloží přes vodu a lesy a čistý vzduch,“ říká František Krejčí, ředitel Národního geoparku Královská Šumava a předseda ČSOP Rejstěj.

Území geoparku je výjimečné i pozůstatky ledovcové činnosti. Ledovcová jezera jsou asi nejznámějšími příklady (na území geoparku jsou čtyři a jedno již zaniklé), ale stop po působení svahových ledovců je zde více. Budou prezentovány v připravované aplikaci pro mobilní telefony, podobně jako vývoj sítě potoků a řek či systém středověkých obchodních cest. Obyvatelé tohoto území (sedm obcí centrální Šumavy a Pošumaví) získávají existenci a činnosti geoparku další možnosti, jak společně objevovat zapomenuté a podílet se na tvorbě nových expozic i na sběru literárních podkladů. Celé území se nachází v oblasti českého pohraničí, poznamenaného válkou a poválečným odsunem německého obyvatelstva.

„Náš geopark je kromě prezentace geologického vývoje zdejší krajiny postaven na prezentaci historie využívání nerostných surovin, a to od dob Keltů až po současnost. Mnoho zajímavých příběhů, detailů historických událostí či pozůstatků v krajině zůstává dosud skryto, proto nás čeká hodně práce při rozvoji citlivého poznávacího turistického ruchu,“ uvádí Zdeněk Svoboda, historik Národního geoparku Královská Šumava.

„Získání statusu národního geopark je oceněním práce týmu zdejších lidí a partnerů, kteří se s námi podílejí několik let na vzniku poznávací infrastruktury geoparku, na přípravě tras a příruček pro geoprůvodce, na publikační činnosti i natáčení populárně naučných pořadů, badatelské činnosti a mnoha dalších aktivitách,“ uzavírá František Krejčí, ředitel geoparku a předseda ČSOP Rejstěj. Více o Národním geoparku Královská Šumava se dozvíte na webových stránkách www.csoprejstejn.cz a www.kralovskasumava.cz.

Geoparky vyprávějí tisíce, miliony až miliardy let starý příběh planety Země a popisují geologické procesy, které ji tvořovaly. Odkrývají nejen pradávno historii naší planety a s ní spojené důkazy minulých geologických a klimatických změn, ale zároveň informují místní obyvatele i návštěvníky o současných hrozbách a výzvách globálních změn probíhajících v krajině. Ministerstvo životního prostředí prostřednictvím Rady národních geoparků ve spolupráci s dalšími ministerstvy a příslušnými institucemi usiluje o vytváření příznivých podmínek pro vznik a rozvoj geoparků v Česku. ●

HARMONOGRAM PLÁNOVANÝCH VÝZEV V OPERAČNÍM

IDENTIFIKACE OBLASTI PODPORY		
Číslo a název specifického cíle	Číslo výzvy	Číslo a název opatření
 1.1 Podpora energetické účinnosti a snižování emisí skleníkových plynů	037	1.1.1 v kombinaci s 1.1.3, 1.1.4, 1.2.1 Snižování energetické náročnosti veřejných budov a veřejné infrastruktury v kombinaci s: <ul style="list-style-type: none"> Zlepšení kvality vnitřního prostředí veřejných budov, Zvýšení adaptability veřejných budov na změnu klimatu, Výstavba a rekonstrukce obnovitelných zdrojů energie pro veřejné budovy
	038	1.1.1 v kombinaci s 1.1.3, 1.1.4, 1.2.1 Snižování energetické náročnosti veřejných budov a veřejné infrastruktury v kombinaci s: <ul style="list-style-type: none"> Zlepšení kvality vnitřního prostředí veřejných budov, Zvýšení adaptability veřejných budov na změnu klimatu, Výstavba a rekonstrukce obnovitelných zdrojů energie pro veřejné budovy
 1.3 Podpora přizpůsobení se změně klimatu, prevence rizika katastrof a odolnosti vůči nim s přihlédnutím k ekosystémovým přístupům	039	1.3.1 Podpora přírodně blízkých opatření v krajině a sídlech
	032	1.3.1 Podpora přírodně blízkých opatření v krajině a sídlech
	036	1.3.4 Realizace opatření ke zpomalení odtoku, pro vsak, retenci a akumulaci srážkové vody vč. jejího dalšího využití; realizace zelených střech; opatření na využití šedé vody; opatření pro řízenou dotaci podzemních vod
 1.6 Posilování ochrany a zachování přírody, biologické rozmanitosti a zelené infrastruktury, a to i v městských oblastech, a snižování všech forem znečištění	033	1.6.3 Modernizace a rozvoj záchranných stanic a záchranných center CITES pro ohrožené druhy živočichů
	034	1.6.7 Průzkum rozsahu znečištění horninového prostředí a rizik s ním spojených, včetně návrhu efektivního řešení
	035	1.6.8 Odstranění rizik kontaminace ohrožující lidské zdraví, vodní zdroje nebo ekosystémy a rekultivace starých skládek

OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Čistírny odpadních vod a kanalizace

Ukončení příjmu žádostí: 28. 2. 2023
Alokace: 4 000 000 000 Kč

2. výzva se zaměřuje na podporu projektů výstavby centrálních čistíren odpadních vod (popř. decentralizovaných ČOV) a projektů výstavby nebo dostavby kanalizace za účelem napojení nových obyvatel na kanalizaci. Mezi oprávněné příjemce patří obce, jejich dobrovolné svazky, městské části hl. města Prahy, obchodní společnosti vlastněné z více než 50 % veřejným subjektem a zájmová sdružení právnických osob vlastněná z více než 50 % veřejným subjektem.

Udržitelné nakládání s odpady

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2023
Alokace: 1 200 000 000 Kč

4. výzva cílí na velké množství konkrétních aktivit v oblasti udržitelného odpadového hospodářství, jako jsou výstavby a modernizace zařízení pro zpracování čistírenských odpadních kalů a materiálové využití ostatních odpadů.

Energetické úspory ve veřejné infrastruktuře

Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2023
Alokace: 500 000 000 Kč

8. výzva se zaměřuje na zvýšení energetické účinnosti v gastro provozech a prádelnách v sektorech zdravotnictví, ve školství a v sociálních službách. Určena je pro Středočeský kraj, Plzeňský kraj, Jihočeský kraj, Jihomoravský kraj a Kraj Vysočina. Je určena pro široké spektrum žadatelů od obcí přes veřejnoprávní instituce po školy.

PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ NA ROK 2023 (k 21. listopadu 2022)

ZACÍLENÍ VÝZVY	ZÁKLADNÍ PLÁNOVANÉ ÚDAJE O VÝZVĚ		
Upřesnění zacílení výzvy	Druh výzvy	Plánované datum vyhlášení výzvy	Předpokládané datum ukončení příjmu žádostí
Komplexní projekty – podpora revitalizace budov veřejného sektoru s cílem snížení konečné spotřeby energie a úspory primární energie z neobnovitelných zdrojů, podpory OZE a zlepšení kvality vnitřního prostředí budov	průběžná	1. 3. 2023	1. 3. 2024
Komplexní projekty – podpora revitalizace budov veřejného sektoru s cílem snížení konečné spotřeby energie a úspory primární energie z neobnovitelných zdrojů, podpory OZE a zlepšení kvality vnitřního prostředí budov	průběžná	1. 3. 2023	1. 3. 2024
Úprava lesních porostů směrem k přirozené struktuře a druhové skladbě za účelem posílení jejich stability	průběžná	28. 6. 2023	15. 12. 2023
Zakládání a obnova sídelní zeleně; Odstranění či eliminace negativních funkcí odvodňovacích zařízení v krajině	průběžná	18. 1. 2023	20. 9. 2023
Vybudování technologie pro akumulaci, úpravu a rozvod šedých a srážkových vod v budovách za účelem splachování a dalších relevantních užití	průběžná	1. 2. 2023	31. 10. 2023
Modernizace a rozvoj záchranných stanic a center CITES pro ohrožené živočichy	průběžná	18. 1. 2023	20. 9. 2023
Průzkum rozsahu znečištění horninového prostředí a rizik s ním spojených, včetně návrhu efektivního řešení	kolová	18. 1. 2023	31. 5. 2023
Odstranění rizik kontaminace ohrožující lidské zdraví, vodní zdroje nebo ekosystémy	kolová	1. 6. 2023	31. 8. 2023

Energetické úspory ve veřejné infrastruktuře

Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2023
Alokace: 500 000 000 Kč

9. výzva se zaměřuje na zvýšení energetické účinnosti v gastro provozech a prádelnách v sektorech zdravotnictví, ve školství a v sociálních službách. Určena je pro Ústecký kraj, Karlovarský kraj, Pardubický kraj, Liberecký kraj, Královéhradecký kraj, Moravskoslezský kraj, Olomoucký kraj a Zlínský kraj. Je určena pro široké spektrum žadatelů od obcí přes veřejnoprávní instituce po školy.

Obnovitelné zdroje energie ve veřejných budovách

Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2023
Alokace: 825 000 000 Kč

11. výzva směřuje ke zvýšení využití obnovitelných zdrojů energie jak ve veřejných budovách, tak v konečné spotřebě energie ve veřejné infrastruktuře. Výzva podporuje velké množství technických řešení a různorodá řešená zařízení. O peníze mohou žádat kraje, obce, státní podniky, školy a další subjekty.

Stacionární zdroje znečišťování ovzduší

Ukončení příjmu žádostí: 31. 7. 2023
Alokace: 2 360 000 000 Kč

12. výzva se týká projektů náhrady nebo rekonstrukce stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší za účelem snížení emisí z těchto zdrojů. Podpora je určena i projektům zaměřeným na realizaci dodatečných technologií a změnu technologických postupů.

Systémy pro posuzování znečištění ovzduší

Ukončení příjmu žádostí: 31. 7. 2023
Alokace: 150 000 000 Kč

13. výzva se zaměřuje na aktivity spojené s pořízením či modernizací systémů pro posuzování a vyhodnocení úrovně znečištění ovzduší, a to včetně systémů určených k archivaci a zpracování údajů o zdrojích znečišťování ovzduší. Příjemci jsou obce, kraje, školy, obchodní společnosti a další subjekty.

Sanace lokalit s ekologickou zátěží

Ukončení příjmu žádostí: 18. 1. 2023
Alokace: 1 200 000 000 Kč

15. výzva podporuje projekty, které řeší odstranění kontaminace z různých složek životního prostředí: z podzemních či povrchových vod, sedimentů, horninového prostředí či půdního vzduchu. Žádat mohou subjekty od obcí až po fyzické osoby.

Rekultivace starých skládek

Ukončení příjmu žádostí: 18. 11. 2023
Alokace: 300 000 000 Kč

16. výzva se vztahuje k lokalitám starých skládek, které byly využívány ještě před platností legislativy o odpadech. Cílem je odstranění rizik kontaminace ohrožujících lidské zdraví, vodní zdroje nebo ekosystémy a rekultivace starých skládek.

Environmentální centra se zaměřením na změnu klimatu

Ukončení příjmu žádostí: 31. 1. 2023
Alokace: 300 000 000 Kč

18. výzva cílí na komplexní projekty modernizace vzdělávacích environmentálních center. Typovým projektem je úprava či změna zázemí centra environmentálního vzdělávání, při níž dojde ke snížení konečné spotřeby energie, k instalaci obnovitelných zdrojů či k realizaci adaptačních opatření na změnu klimatu. Podstatné je přitom to, aby provedená opatření našla své využití v rámci nabídky vzdělávacích programů daného ekocentra.

Srážkové vody a opatření proti povodním

Ukončení příjmu žádostí: 31. 10. 2023
Alokace: 2 500 000 000 Kč

19. výzva se zaměřuje na projekty realizace přírodně blízkých protipovodňových opatření a na podporu budování vsakovacích a retenčních zařízení včetně podpory dalších opatření, která přispívají k efektivnímu nakládání se srážkovými vodami.

Prevence a řízení antropogenních rizik

Ukončení příjmu žádostí: 15. 11. 2023
Alokace: 100 000 000 Kč

20. výzva je určena projektům, které řeší zkvalitnění monitoringu životního prostředí, zefektivnění kontrolních procesů a zdokonalení prevence a řízení procesů při předcházení vzniku rizik souvisejících s lidskou, zemědělskou či průmyslovou činností. Oprávněnými žadateli jsou organizační složky státu, veřejnoprávní instituce, veřejné výzkumné instituce a orgány státní správy a samosprávy s působností v oblasti životního prostředí.

Preventivní opatření proti povodním a suchu

Ukončení příjmu žádostí: 28. 4. 2023
Alokace: 150 000 000 Kč

22. výzva podporuje projekty budování a modernizace komplexního systému předpovědní služby a projekty orientované na zpracování podkladů pro stanovení záplavových území. Příjemci podpory mohou být kraje, obce, státní podniky, organizační složky státu, příspěvkové organizace, veřejné výzkumné instituce, vysoké školy, školy a školská zařízení a městské části hl. města Prahy.

Obnova svahových nestabilit

Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2023
Alokace: 100 000 000 Kč

23. výzva pomáhá se stabilizováním a sanacemi svahových nestabilit a skalních řízení ohrožujících zdraví, majetek a bezpečnost, které jsou evidovány a kategorizovány v Registru svahových nestabilit. Řešená lokalita musí být dokumentována Českou geologickou službou a zařazena do kategorie rizika III (nejvyšší riziko). Potenciálními žadateli jsou obce, DSO, nadace, spolky, církve, fyzické osoby a další subjekty.

Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 28. 2. 2023
Alokace: 600 000 000 Kč

27. výzva podporuje monitoring ekosystémů, stanovišť a druhů, sběr podkladů, zpracování koncepčních dokumentů pro péči o chráněná území, zajištění územní ochrany chráněných území. Oprávněnými žadateli jsou resortní organizace ochrany přírody Ministerstva životního prostředí.

Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2023
Alokace: 370 000 000 Kč

28. výzva poskytuje peníze na péči o přírodní stanoviště a druhy, opatření na podporu ohrožených druhů, péči o chráněná území, omezení šíření invazních nepůvodních a expanzivních druhů, návštěvnickou infrastrukturu sloužící k usměrnění návštěvníků v chráněných územích a zvýšení povědomí o problematice ochrany přírody. Žadateli mohou být různé subjekty vyjma resortních organizací ochrany přírody Ministerstva životního prostředí.

Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2023
Alokace: 600 000 000 Kč

29. výzva se zaměří na péči o chráněná území, návštěvnickou infrastrukturu sloužící k usměrnění návštěvníků v chráněných územích a zvýšení povědomí o problematice ochrany přírody. Žadateli jsou resortní organizace ochrany přírody Ministerstva životního prostředí.

Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2023
Alokace: 40 000 000 Kč

30. výzva podporuje monitoring ekosystémů, stanovišť a druhů, sběr podkladů, zpracování koncepčních dokumentů pro péči o chráněná území, zajištění územní ochrany chráněných území. Oprávněnými žadateli jsou kraje.

Zprůchodnění migračních překážek pro živočichy

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2023
Alokace: 290 000 000 Kč

31. výzva umožní udělat taková opatření, která zprůchodní migrační cesty pro živočichy a omezí jejich úmrtnost. Například sem patří rybí přechody a opatření podporující poproudovou migraci, zprůchodnění migračních bariér pro vybrané druhy živočichů (např. obojživelníci, chráněné druhy plazů, vydra, bobr, sysel, netopýři), a to zejména na významných tahových cestách, a další opatření. Žadateli mohou být subjekty od obcí po fyzické osoby.

Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech

Ukončení příjmu žádostí: 31. 10. 2023
Alokace: 500 000 000 Kč

1. výzva Agentury ochrany přírody a krajiny ČR v rámci OPŽP se zaměřuje na podporu přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech, mezi podporované aktivity patří například tvorba nových a obnova stávajících přírodě blízkých vodních prvků v krajině včetně sídel, vytváření a obnova, vegetační prvky, zakládání a obnova veřejné a sídelní zeleně a na další aktivity. Hlavní cílovou skupinou jsou vlastníci a správci pozemků, organizace podílející se na ochraně přírody a krajiny, správci povodí a správci vodních toků, obce a města.

Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 31. 10. 2023
Alokace: 300 000 000 Kč

2. výzva Agentury ochrany přírody a krajiny ČR v rámci OPŽP nabízí peníze na péči o přírodní stanoviště a druhy, na opatření na podporu ohrožených druhů. Vedle aktivit týkajících se péče jsou podporovány i aktivity vedoucí k omezení šíření invazních nepůvodních a expanzivních druhů a k rozvoji návštěvnické infrastruktury v chráněných územích. Hlavními cílovými skupinami jsou vlastníci a správci pozemků, organizace podílející se na ochraně přírody a krajiny, správci povodí a správci vodních toků, obce a města.

NÁRODNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Elektromobilita

Ukončení příjmu žádostí: 15. 12. 2023
Alokace: 600 000 000 Kč

Výzva č. 3/2022 podporuje nákup nových vozidel do nabytí vlastnictví žadatele, v případě příspěvkových organizací do nabytí správy nebo příslušnosti hospodaření, či pronájem vozidla formou finančního leasingu. Podporovány jsou elektromobily a automobily s vodíkovým pohonem. **Výzva je vyhlášena v rámci Národního plánu obnovy.**

Zelená stuha

Ukončení příjmu žádostí: 1. 4. 2025
Alokace: 21 000 000 Kč

Výzva č. 1/2022 je určena pro obce oceněné titulem „Zelená stuha“ a „Zelená stuha ČR“. Ty mohou požádat o dotaci na zeleň, obnovu a budování cest, rekonstrukce drobných stavebních objektů a další projekty jako například revitalizace vodních toků a ploch či environmentální vzdělávání.

Ekologická likvidace autovraků

Ukončení příjmu žádostí: 31. 3. 2023
Alokace: 80 000 000 Kč

Výzva č. 15/2021 rozděluje peníze na ekologické zpracování autovraků. Žádosti o poskytnutí podpory za komodity odevzdané v roce 2022 je možné podávat do 31. 3. 2023.

Emise ze stacionárních zdrojů

Ukončení příjmu žádostí: 15. 1. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 30 000 000 Kč

Výzva č. 14/2021 přispěje ke snížení emisí těžkých kovů a pachových látek ze stacionárních zdrojů průmyslových a dalších provozů. Cílem podpory je omezit negativní dopady na kvalitu ovzduší a lidské zdraví a míru obtěžování obyvatelstva zápachem. Za peníze z dotace je možné pořídit technologie vedoucí ke snížení emisí vybraných těžkých kovů – olova, arsenu, kadmia, niklu a rtuti – a technologie vedoucí ke snížení emisí pachových látek.

Zdroje vody

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 450 000 000 korun

Výzva č. 9/2021 pokračuje v podpoře realizace nových nebo regenerace/intenzifikace stávajících zdrojů vody pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou. Dotaci je možné získat i na realizace nových nebo zkapacitnění stávajících přiváděčů pitné vody, včetně instalace nezbytné technologie a napojení na stávající vodovod, či na vytvoření nového veřejně přístupného odběrného místa pitné vody tam, kde není vodovod realizován.

Výkup pozemků ve zvláště chráněných územích

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 95 500 000 korun

Výzva č. 8/2021 navazuje na předchozí podobné výzvy a umožňuje zlepšení podmínek pro praktickou péči o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a podporu biodiverzity v nich. Oprávněnými žadateli jsou správy národních parků a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.

Domovní čistírny odpadních vod

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 300 000 000 korun

Výzva č. 7/2021 je zaměřena na podporu realizace soustav individuálních čistíren odpadních vod v podobě DČOV do kapacity 50 ekvivalentních obyvatel pro budovy využívané k trvalému rodinnému bydlení (zejména rodinné a bytové domy) a pro budovy ve vlastnictví dané obce v oblastech, kde není z technického či ekonomického hlediska možné připojit nemovitosti ke stokové síti zakončené ČOV.

Výsadba stromů – grantové schéma

Ukončení příjmu žádostí: 30. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 30 000 000 Kč

Výzva č. 5/2021 je zaměřena na podporu výsadby stromů prostřednictvím grantů erudovaným nestátním neziskovým organizacím a místním akčním skupinám. Cílem je podpořit co největší počet výsadeb stromů v terénu paralelně s realizací projektů podpořených v rámci výzvy č. 4/2021, urychlení administrace a znásobení zdrojů financování prostřednictvím zapojení soukromých prostředků.

Územní studie krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 35 000 000 Kč

Výzva č. 14/2016 nabízí obcím kofinancování ve výši 10 procent na projekty územních studií krajiny podpořených z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) v gesci Ministerstva pro místní rozvoj. Podmínkou získání dotace je vydané rozhodnutí o poskytnutí finanční podpory v IROPu, konkrétně v prioritní ose 3 operačního programu, určené na územní studie krajiny. O dotaci mohou žádat obce s rozšířenou působností.

► Zásadní je výsledek, ne papíry.

Dotace pro přírodu snadněji než kdy dříve

Dvě výzvy z Operačního programu Životní prostředí vypsala Agentura ochrany přírody a krajiny ČR v prosinci 2022. Zjednodušeným systémem se nyní začíná rozdělovat 800 milionů korun. Ty jsou určeny na široké spektrum činností, které pomohou přírodě. Novinkou pro žadatele je podstatně jednodušší administrativa – takzvané zjednodušené metody vykazování. Žadatelé totiž nebudou muset k proplacení dotace dokládat smlouvy či faktury, cena je stanovena jednotným sazebníkem (Náklady obvyklých opatření MŽP).

„Po zkušenostech z minulého období jsme se snažili žadatelům co nejvíce vyjit vstříc. Nebudou muset dokládat smlouvy či faktury, cena je stanovena jednotným sazebníkem. Je tedy například jedno, zda si na vyhloubení tůň najmete firmu, nebo zda

to uděláte sám – klíčové je, abyste skutečně splnil to, co je v žádosti, a současně nepřekročil částku danou sazebníkem. Tento systém se nám podařilo domluvit s Evropskou komisí a věřím, že s ním žadatelé budou spokojeni,“ vysvětluje Anna Limrová z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

„Vím, že zejména na menší projekty bylo pro žadatele získání financí z Operačního programu Životní prostředí nepřiměřeně složité. A také víme, že pro přírodu je důležitý reálný dopad, nikoli papíry. Proto jsem rád, že se nám podařilo prosadit zásadní zjednodušení, celého procesu a předpokládám, že se počet žádostí podstatně zvýší,“ dodává František Pelc, ředitel Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Finance jsou určeny na rozmanité spektrum činností – od obnovy a tvorby tůň a revitalizace potoků a řek po výsadbu zeleně, péči o chráněná území, likvidaci invazních druhů, budování návštěvnické

infrastruktury. Výzva je vypsána pro žádosti s celkovými výdaji nepřesahujícími 200 tisíc eur. Minimální výše je 250 tisíc korun. Konzultace žadatelům poskytnou regionální pracoviště AOPK ČR. ●

AOPK ČR vyhlásila dvě výzvy ke dni 15. prosince 2022

1. výzva pro SC 1.3, opatření 1.3.1 – Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech; alokace 500 mil. Kč
2. výzva pro SC 1.6, opatření 1.6.1 – Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny; alokace 300 mil. Kč

► V Česku vzniká jedenáctá rezervace velkých kopytníků. Pratuři se zabydlují v Krnově

Jedenáctá rezervace velkých kopytníků v Česku vzniká v těchto dnech v Krnově v Moravskoslezském kraji. V aklimatizační ohradě se tam nyní zabydlují dva zpětně šlechtění pratuři pocházející z bývalého vojenského prostoru Milovice.

sevu kokrhele, který se používá na potlačení expanze třtiny. Souběžně probíhá vyklizení oblasti od zbytků vojenských objektů, stavební suti, pražců, kovů, drátů a odpadků. Následovat pak bude péče o výsadby a pastevní areál,“ doplnil Dušan Martiník.

Pratury i divoké koně pro lokalitu bezplatně poskytla ochranná společnost Česká krajina. „Jsme rádi, že v Moravskoslezském kraji vzniká již druhá rezervace velkých kopytníků. Města a kraje patří v Česku mezi hlavní iniciátory vzniku nových rezervací,“ uvedl Dalibor Dostál, ředitel ochranné společnosti Česká krajina. Prvenství v počtu rezervací má nyní Plzeňský kraj, kde vznikly již tři rezervace pro velké kopytníky. Největší je stále rezervace velkých kopytníků ve středočeských Milovicích s rozlohou 350 hektarů. ●

„V aklimatizační ohradě, obehnané oplocením a elektrickým ohradníkem, mají zvířata k dispozici napajedlo a dřevěný přístřešek. Do Vánoc by si tady měli zvyknout a pak je pustíme na větší pastvinu, kterou v současné době dokončujeme,“ řekl Dušan Martiník z odboru investic a správy majetku Městského úřadu v Krnově. V aklimatizační ohradě pak pratury vystřídají tři divoké koně.

Její úkolem v Krnově bude spásat území bývalého vojenského areálu v Chomýži, které je významným krajinným prvkem pod mimořádnou ochranou. Pastva velkých kopytníků má zajistit, aby zdejší chráněné rostliny a živočichové, například hvozdík pyšný, několik druhů orchidejí, bělopásek dvouřadý nebo čolek velký, zůstali uchováni pro budoucnost. „V roce 2020 byla celá lokalita podrobně biologicky zmapována. V rámci botaniky byl zaznamenán výskyt 9 zvláště chráněných druhů

a 23 druhů z Červeného seznamu rostlin. Během monitoringu bylo zaznamenáno celkem 49 druhů denních motýlů a 12 druhů čmeláků, včetně pačmeláků,“ popsal zastoupení některých skupin organizmů Adrián Czernik ze společnosti Ekotona, která biologický monitoring zajišťovala.

Pastevní areál o rozloze 36,6 hektaru má být dokončen do konce roku. Pastervní rezervace vzniká v rámci projektu „Podpora biodiverzity botanicky a zoologicky cenného území bývalého vojenského areálu v Chomýži u Krnova“, na nějž město získalo evropskou dotaci z Operačního programu Životní prostředí ve výši 6,8 milionu korun. Jeho cílem je zastavení degradace hodnotných společenstev a chráněných druhů vlivem samovolné sukcese a šířením invazivních a expanzivních druhů rostlin. To bude zajištěno především pastvou, která je ekonomicky výhodnější, než by tomu bylo při kosení či výřezech ploch.

„Kromě zřízení pastevního areálu s třemi pastvinami a aklimatizační ohradou dojde v průběhu realizace projektu k asanaci nevhodné vegetace, výsadbě dřevin, vytvoření tůň pro obojživelníky a vý-

Pastva velkých kopytníků má zajistit, aby zdejší chráněné rostliny a živočichové, například hvozdík pyšný, několik druhů orchidejí, bělopásek dvouřadý nebo čolek velký, zůstali uchováni pro budoucnost.

Foto: archiv SFŽP ČR

Křelov: Výsadba stromů

V obci vysadili třiadvacát listnatých stromů. Nová výsadba přispěje ke zlepšení životního prostředí a kvality ovzduší.

Podoblast podpory: 5.4 – Zlepšení funkčního stavu zeleně ve městech a obcích

Název projektu: Sad poznání – výsadba stromů

Kraj: Olomoucký

Okres: Olomouc

Příjemce podpory: obec Křelov-Břuchotín

Ukončení projektu: duben 2022

Celkové způsobilé výdaje
198 013 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
198 013 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Luhačovice: Nové stromy

Vysazení čtyřiatřiceti listnatých stromů přispěje ke zlepšení životního prostředí a kvality ovzduší.

Podoblast podpory: 5.4 – Zlepšení funkčního stavu zeleně ve městech a obcích

Název projektu: Výsadba stromů – k. ú. Luhačovice 2022

Kraj: Zlínský

Okres: Zlín

Příjemce podpory: město Luhačovice

Ukončení projektu: listopad 2022

Celkové způsobilé výdaje
201 506 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
201 506 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Tetov: Domovní čistírny vod

V obci vznikla soustava domovních čistíren odpadních vod s cílem omezit znečištění povrchových a podzemních vod z komunálních zdrojů v obci Tetov. Bylo vybudováno šedesát domovních čistíren odpadních vod.

Podoblast podpory: 1.3.B – Domovní čistírny odpadních vod

Název projektu: Decentralizované čištění odpadních vod obce Tetov

Kraj: Pardubický

Okres: Pardubice

Příjemce podpory: obec Tetov

Ukončení projektu: prosinec 2021

Celkové způsobilé výdaje
11 146 991 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
6 000 000 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Karlovy Vary: Přírodní zahrada

Základní škola a základní umělecká škola Šmeralova v Karlových Varech pořídila do své přírodní zahrady lavičky, stoly, školní tabule, infopanely, kompostéry a vyvýšené záhony, ve kterých vysadila trvalky a bylinky. Dále vysadila ovocný strom a pořídila pomůcky vhodné pro vyuuku v zahradě.

Podoblast podpory: 6.1 – Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Název projektu: ZŠ a ZUŠ Šmeralova – zahrada

Kraj: Karlovarský

Okres: Karlovy Vary

Příjemce podpory: ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary

Ukončení projektu: září 2022

Celkové způsobilé výdaje
474 377 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
403 221 Kč

Radim: Čistírna odpadních vod

V obci nechali vybudovat novou mechanicko-biologickou čistírnu odpadních vod pro 2 500 ekvivalentních obyvatel. Do čistírny jsou odváděny splaškové vody z Radimi a z vedlejší obce Chotutice.

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.1 – Snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod

Název projektu: Radim – ČOV 2500 EO

Kraj: Středočeský

Okres: Kolín

Příjemce podpory: obec Radim

Ukončení projektu: 10. 1. 2022

Celkové způsobilé výdaje
36 752 388 Kč

Příspěvek EU
23 429 647 Kč

Kopřivnice: Ekologizace slévárny

Ekologizace slévárny zahrnuje modernizaci provozu tavírny a formovny a přinese snížení emisí znečišťujících látek a tím i snížení příspěvku slévárny k úrovni znečištění ovzduší v území dotčeném provozem stacionárních zdrojů slévárny.

Prioritní osa 2, specifický cíl 2.2 – Snížit emise stacionárních zdrojů podílející se na expozici obyvatelstva nadlimitním koncentracím znečišťujících látek

Název projektu: Ekologizace slévárny Tatra Metalurgie, a. s.

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Nový Jičín

Příjemce podpory: Tatra Metalurgie, a. s.

Předpokládané ukončení projektu: 30. 6. 2024

Celkové způsobilé výdaje
687 764 502 Kč

Příspěvek EU
378 270 476 Kč

Jestřabí: Obnova sadu

Předmětem projektu byla dosadba a revitalizace ovocného sadu a založení nového sadu v extravilánu obce Jestřabí. Projekt je rozdělen na dvě lokality, Sad a Pastvina.

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.1 – Zajistit příznivý stav předmětu ochrany národně významných chráněných území

Název projektu: Revitalizace ovocného sadu v Jestřabí

Kraj: Zlínský

Okres: Zlín

Příjemce podpory: obec Jestřabí

Ukončení projektu: 31. 8. 2022

Celkové způsobilé výdaje
667 571 Kč

Příspěvek EU
567 435 Kč

Ždírec: Renovace bývalé školy

Energetické úspory v budově bývalé školy, budoucího regionálního muzea, sníží náklady na provoz objektu pro pořádání vzdělávacích, kulturních či společenských akcí. Jde o zajištění řádného užívání dosud nevyužívané a chátrající budovy a zajištění její dlouhodobé životnosti.

Prioritní osa 5, specifický cíl 5.1 – Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie

Název projektu: Objekt muzea v Horním Studenci – snížení energetické náročnosti

Kraj: Vysočina

Okres: Havlíčkův Brod

Příjemce podpory: město Ždírec nad Doubravou

Předpokládané ukončení projektu: 31. 1. 2023

Celkové způsobilé výdaje
4 106 757 Kč

Příspěvek EU
1 642 702 Kč

► CO SE SVĚT MŮŽE V ŠETŘENÍ VODOU NAUČIT OD IZRAELE?

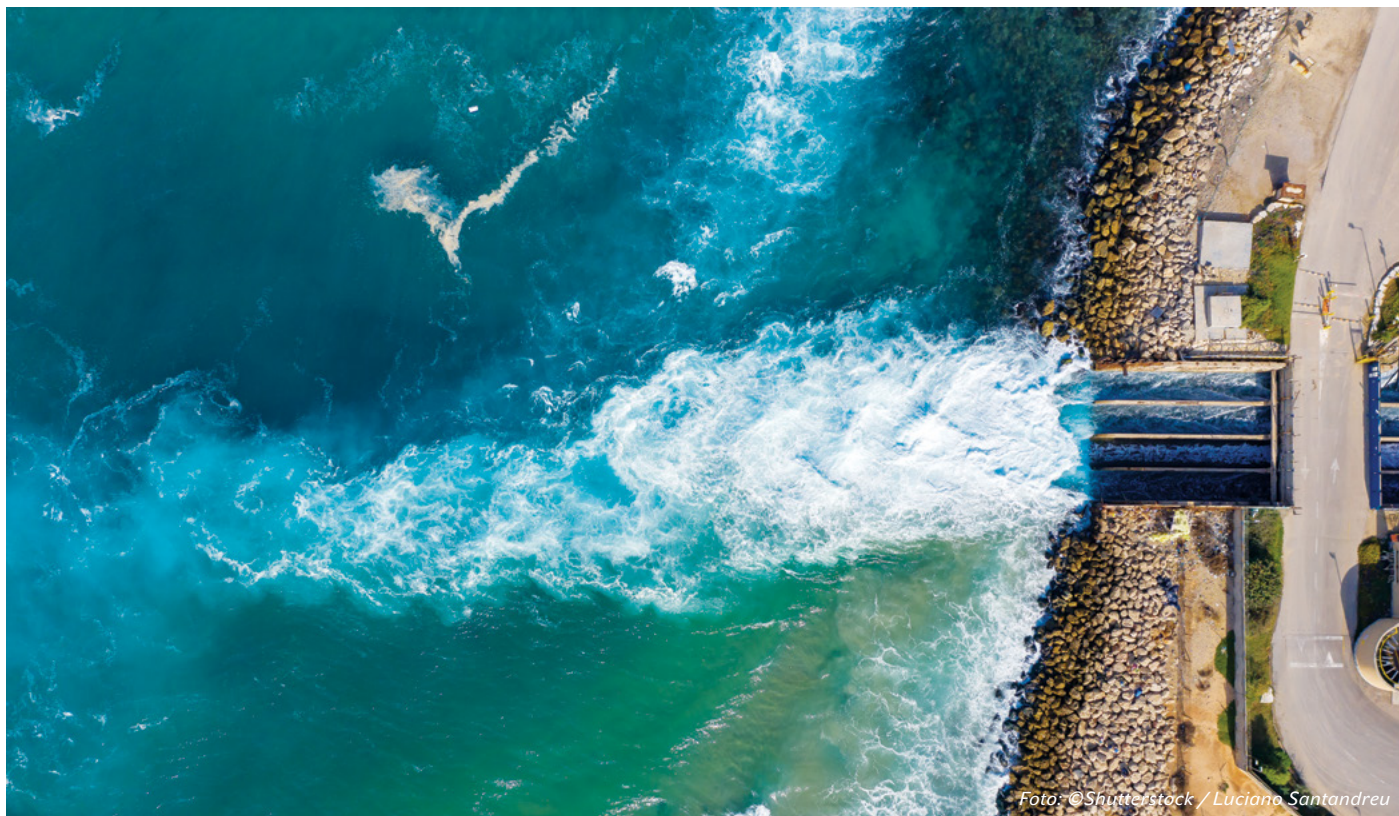

Foto: ©Shutterstock / Luciano Santandreu

Izrael leží v poušti v jednom z nejsušších regionů světa, kde jsou vodní zdroje sporé. Přesto se tu vyrábí o 20 % více vody, než země potřebuje. Co ze své zkušenosti s hospodařením s vodou může tato malá pouštní země předat zbytku světa?

Jak tedy Izrael, jehož území tvoří z poloviny vyprahlá poušť, a k tomu je navíc často stížen suchem, a jehož historickým prokletím je chronický nedostatek vody, dokázal, že je schopen vyprodukovat více vody, než potřebuje?

Sucho se stává novou normou

Sucho a nedostatek vodních zdrojů v posledních letech postihuje čím dál více míst na světě a problémy s tím související se řetězí. Zemědělci zasévají méně plodin, aby s vodou vystačili, a tím se zvedají ceny potravin. Od toho pak není daleko k nespokojenosti a sociálním nepokojům. Přesto jsou cesty, jak by se dala i tato krize zažehnat, a Izrael nám je už mnoho let ukazuje. V době, kdy se sucho stává novou normou, má tato malá pouštní země už dávno vypracovanou strategii i infrastrukturu, díky které zásobuje vodou své obyvatele i zemědělské podniky. Je na čase zaměřit se na to, jak to v Izraeli dělají, namísto spoléhání se na kaž-

doroční úhrn dešťových a sněhových srážek, protože ty prostě mohou přestat přicházet.

Odsolené moře, rozkvetlá poušť

Izrael se při získávání vody nespolehá na jediný zdroj, v historii se tu dostatečně poučili. Jsou věrni tradičním metodám, ale také

se nebojí riskovat. Přístupem pokus-omyl a otevřeností vůči nejrůznějším inovacím se tak často dopracují k průlomovým objevům a díky tomu patří ve výrobě a získávání pitné vody ke světové špičce.

Izraelský stát vznikl v roce 1948, ale už o desítky let dříve, ještě pod kontrolou britského mandátu, začalo zdejší sionistické vedení přikládat zaopatření země dostatečným množstvím kvalitní vody stejnou důležitost jako obraně a přistěhovalecké problematice. Na rozdíl od většiny zemí světa, kde mají vodohospodářské otázky na starosti nižší úředníci, se jimi v Izraeli vždy zabývali ti nejvyšší – s pozorností, která nemá daleko k posedlosti, v touze

Většinu kohoutkové vody získávají v Izraeli odsolováním mořské vody v zařízeních, jimiž je pobřeží Středoziemního moře doslova poseté. V zemědělství se pak používá vyčištěná a recyklovaná odpadní voda. Podstatou izraelské filozofie v nakládání s vodou je nespolehat při jejím získávání na jediný zdroj.

Izrael má štěstí v neštěstí a podmínky pro získávání vody jsou tu na rozdíl od mnoha dalších zemí ideální. Ale přesto je něco z toho, co Izrael při získávání vody podniká, možné uskutečňovat i na dalších místech trpících nedostatkem vody. Alespoň teoreticky.

najít nejsprávnější řešení. Například ještě dlouho předtím, než Izrael začal s odsolováním, psal první izraelský premiér David Ben-Gurion často o odsolování moře, jehož důsledkem bude rozkvetlá poušť. To je sice nadsázka, ale pravda je, že země je v nakládání s vodou nesmírně efektivní.

Avšak ne všechno, co je možné v Izraeli, je aplikovatelné i jinde. Největší výhodou v nevýhodě je pro Izrael pochopitelně jeho malá velikost – všechny jeho metody se tu praktikují mnohem jednodušeji než v zemích o mnohem větší rozloze. Stejně tak tu

úspěchu nahrává i délka pobřeží a dostupnost odsolovacích zařízení na něm umístěných pro většinu obyvatel země. To všechno jsou možnosti, které se jinde nenaskýtají.

Skutečná cena za vodu

Vše začíná už tím, že Izrael účtuje za vodu skutečnou cenu. Jen pro ty, kteří pobírají sociální dávky, je její cena dotována státem. Všichni ostatní platí plnou cenu. To přirozeně vede k tomu, že se všichni odběratelé, ať už běžní občané, nebo podnikatelské subjekty, snaží vodu co nejvíce šetřit, v maximální možné míře ji recyklovat a vyhledávat technologie, které umožňují její co nejefektivnější využití.

To je zásadní rozdíl od zbytku světa, kde je voda silně dotována. Vodou se pak v důsledku lehkomyšlného nadužívání zbytečně plýtvá. Jedním příkladem za všechny je kapající potrubí: při plných tržních cenách za vodu je levnější opravit kapající vodovodní trubky, než je nechat kapat a plýtvat tak vodou, a proto Izrael vykazuje nejnižší procento ztrát vody kvůli prosakujícímu potrubí, mezi 7 a 8 % (ve Spojených státech je to pro srovnání až 50 %).

Izraelský úspěch s vodou souvisí také s rozhodnutím svěřit její administraci do rukou apolitických technokratů. Ti mají na práci dostat vodu o co nejvyšší kvalitě k co největšímu množství lidí – a ti za to musí zaplatit odpovídající cenu. Bez toho by totiž nebylo možné modernizovat výrobní vody, vodovodní zařízení i rozvody a vybavit je nejmodernějšími technologiemi a softwarem a také nabídnout odpovídající ocenění těm, které se o celý systém starají.

Jedním z izraelských „vynálezů“ je nízkonákladové kapkové zavlažování využívající ke svému provozu zemské gravitace. Taková metoda snižuje spotřebu vody oproti stále ještě běžně provozovanému zaplavovacímu zavlažování o celou polovinu, zvyšuje výnosy a zároveň snižuje potřebu používání hnojiv, která vodu znečišťují.

Je možné, že při současné krizi a strmě rostoucích cenách svůj přístup k vodě v rámci šetření přehodnotíme a že další země, ať už velké, či malé, bohaté, či chudé, vnitrozemské, či s dlouhým pobřežím, se poohlédnou po zemích jako Izrael, které ho přehodnotily už dávno. ●

ECHO

Uherské Hradiště vysadilo stromy

Město Uherské Hradiště připravilo výsadbu stromů na katastrálních územích Sady a Mařatic. Radnice nechala v každé z těchto částí města vysadit po 37 listnatých stromech. Jednalo se především o domácí druhy listnatých dřevin včetně ovocných, například o javory, lípy, třešně, mandloně, jabloně a slivoně, v menší míře pak dřeviny, které nejsou domácího původu, ale dobře snášejí podmínky městského prostředí, například jertliny a jírovce. Výsadba stromů na veřejně přístupných místech byla podpořena dotací z Národního programu Životní prostředí. Celkové náklady akce činí 488 tisíc korun, z dotace budou hrazeny jak stromy, tak veškerý pomocný výsadbový materiál.

Brdy se dočkaly ochrany

V chráněné krajinné oblasti Brdy bylo vyhlášeno další maloplošné chráněné území, přírodní rezervace Klobouček. Brdské lesy byly v minulosti povětšinou přeměněny na smrkové monokultury a Klobouček je jedním z mála míst, kde měla příroda více prostoru. „Klobouček jako nenápadný vrchol na úbočí Toku ležící mezi Obecnicí a dopadovou plochou ukrývá výjimečnou lesní podívanou. Staré porosty, z rozhodnutí vlastníka lesa již téměř sto let ponechané bez zásahu, představují v Brdech neobvykle bohatou skladbu dřevin. V suťovém lese rostou kromě obvyklejších buků mohutné staré lípy, kleny, jasanů a jilmy a leží i stojí zde množství mrtvého dřeva, které hostí řadu vzácných druhů hub,“ popisuje Bohumil Fišer z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Český kras má novou stezku

Název nové stezky v Českém krasu Český Grand Canyon a Český Mauthausen odkazuje na časté označení těchto lomů. Naučná stezka přibližuje přírodovědné hodnoty zdejší krajiny, historii těžby vápence a tzv. pracovní útvar Mořina v Trestaneckém lomu. Dlouhá je necelé tři kilometry, má jedenáct panelů a interaktivních prvků. Návštěvník se například dozví, jak je tvar místních lomů geologicky podmíněný, že tu existuje evropsky významná lokalita Štoly Velké Ameriky, která chrání zimoviště několika druhů vzácných netopýrů ve starých a nepřístupných štolách navazujících na lomy. Neméně důležitou součástí stezky jsou i informace o nedávné minulosti tohoto území, především o nespravedlivém utrpení mnoha politických vězňů.

IZRAEL UŽ DÁVNO UPUSTIL OD ZÁPLAVOVÉHO ZAVLAŽOVÁNÍ

Izrael se od většiny světa, zápolící s nedostatkem vody, odlišuje i svým přístupem k zemědělství. Izraelská vláda už před desítkami let poukázala na neefektivnost a plýtvavost zaplavovacího zavlažování a docílila toho, že se v Izraeli přestalo plošně provozovat. Přesto se na celém světě na 85 % z celkové plochy zavlažovaných polí praktikuje právě zaplavovací zavlažování, což je metoda, jejíž původ sahá až do starověkého Egypta a každoročních záplav nilského veletoku. Dodnes to zdaleka není jen metoda velice plýtvavá a trvale neudržitelná, která se používá v nejchudších zemích světa. Například ve Spojených státech tak každoročně zavlažují miliony hektarů v Kalifornii, Texasu i na vyprahlém jihozápadě. Místní zemědělci se chovají, jako kdyby voda byla nevyčerpatelný a hojný zdroj, a nejsou vedením země nijak podněcováni, aby od těchto neudržitelných praktik upustili. Až 89 % zavlažování v Arizoně je zaplavovací, a tak se tu v deltě vysychající řeky Colorado každoročně stále ještě vyplývají miliony hektolitřů vody na zaplavování polí.

▶ EKOLOGICKÁ KLUZIŠTĚ GLICE

Foto: ©Shutterstock / NadyaEugene

Bruslení patří k zimní romantice, které se nám dostává jen poskrovnu. V posledních letech je štěstí, když nám zima jednou za pár let nadělí pár dnů, kdy se můžeme prohánět na zamrzlých rybnících a řekách. Dlouholetou variantou byl zimní stadión. Provoz kluziště na takovém stadiónu ale představuje obrovskou zátěž pro životní prostředí. Prostředky vynakládané na vytvoření a udržování ledové plochy jsou enormní. A pak tu máme Glice.

Všechno to začalo obyčejným přepínáním programů na televizi. „Zrovna jsem se po práci s jedním technologickým start-upem v americkém Dallasu vrátil zpátky domů, do Švýcarska, seděl jsem před televizí a přepínal programy. Jeden z nich mě zaujal. Byl to pořad o vynálezcích a tam jsem poprvé viděl svého budoucího obchodního partnera Toniho Veru, jenž vyvinul materiál, který vypadal jako led, choval se jako led, ale přitom to led nebyl,“ vzpomíná Viktor Meier, spoluzakladatel společnosti Glice, která se dnes zabývá výrobou syntetického ledu. Toni Vera, hokejista a inženýr, se s velmi ranou verzí syntetického ledu seznámil roky předtím v Kanadě. „Když se vrátil z Kanady domů, nemohl se zbavit myšlenky na dokonalejší verzi umělého kluziště,“ přidává k dobru.

Ti dva tehdy propojili Viktorova podnikatelského ducha s Toniho inženýrským geniem a roku 2012 spatřil Glice světlo světa.

Jejich mise byla od začátku jasná: vytvořit trvale udržitelnou možnost dál provozovat lední sporty v dnešním měnícím se světě. A té zdatně dostávají. Švýcarská společnost Lucerne, která Glice po celém světě instaluje, stále expanduje a svůj otisk v podobě více než tisíce syntetických kluzišť už zanechala v devadesáti zemích světa. „Rozhodně se chceme dostat až na dvě stě zemí, takže ještě máme co dělat,“ říká Viktor Meier. „Ještě nám dost zemí zbývá.“

Trvanlivý a bezpečný

Glice je povrch ze syntetického ledu. „V podstatě je to vysoce kvalitní polymer obohacený o nejrůz-

nější aditiva, jako je silikon. Vyrábíme ho speciální stlačovací metodou,“ popisuje Viktor Meier. „Výsledkem je povrch s velice nízkým třecím koeficientem.“ Je to povrch, který používáním nedegraduje ani se nepoškozuje a není nutné o něj pečovat v žádném zvláštním režimu, co se prostředí anebo teploty týče.

Jeho další výhodou oproti klasickému ledu je jeho bezpečnost. Pád na něj totiž tolik nebolí. „Pamatuji si z dětství, že si mnoho mých kamarádů při bruslení něco zlomilo, a každý, kdo kdy na ledě upadl, ví, jak tvrdý je to dopad,“ říká Viktor Meier. „Ale Glice dobře vstřebává dopadový šok a výrazně tak snižuje riziko zranění.“

Do sklepa i na náměstí

Glice si pořizují nejrůznější klienti. Od soukromníků, kteří umělým kluzišťem potěší sebe a své děti, po komerční prodejce za rozličnými účely. „Obrovské množství povrchu dodáváme hokejistům. Mohou na něm pak bruslit kdekoliv – na dvorku nebo třeba ve sklepě,“ vypráví Viktor Meier. „Ale syntetickému ledu se věnujeme i ve velkém. Na hlavním náměstí v Mexico City jsme vytvořili obrovské kluziště, ve své době největší na světě, o rozloze více než 4 000 metrů čtverečních,“ dodává.

Kluziště mohou mít jakoukoli velikost či tvar a nebrání se žádným novotám. „Nabízíme víc než jen běžná kluziště,“ rozkřívá Viktor Meier. „Například do tréninkových středisek

Jeden strom za každý panel Glice

Klasická kluziště spotřebovávají obrovská množství energie. „Na to, abyste postavili konvenční kluziště, potřebujete obrovské množství vody, kterou potřebujete zmrazit a tak ji udržovat. K tomu je zapotřebí nesmírného množství elektřiny,“ poukazuje Viktor Meier. „Je to vlastně obrovské plýtvání.“

Konvenční hokejové kluziště spotřebuje během ročního provozu stejně elektřiny jako zhruba 1 500 průměrných domácností. Glice nepotřebuje žádnou elektřinu ani vodu a měsíčně tak šetří (kromě jiného) více než 40 tun oxidu uhličitého, který by byl jinak vypuštěn do ovzduší.

„Uvědomujeme si ale, že i když náš produkt šetří značné množství energie, k jeho výrobě je nějaký objem elektřiny zapotřebí,“ přiznává Viktor Meier. „Naše kluziště jsou poskládána z panelů, a tak za každý panel, který vyrobíme, zasadíme jeden strom. Tím vymažeme ekologickou stopu celé výroby,“ popisuje. V rámci programu Plant-for-the-Planet tak už bylo od jeho založení zasazeno více než 10 000 stromů a Glice je díky němu uhlíkově neutrální.

špičkového hokeje dodáváme ledové trenažéry. Je to vlastně běžecský pás, na jehož povrchu se dá bruslit,“ vysvětluje. Glice dodává i případné potřebné vybavení. „Představte si skupinu lidí, ať už je to město, obec, či komunita, která chce mít vnoční kluziště – osloví nás a my jim dodáme všechno, od povrchu až po brusle.“

Spektrum míst, na kterých už byl Glice nainstalován, snad nemůže být pestřejší: na ostrovních Maledivách, na střeše dubajského mrakodrapu i na mořském pobřeží během olympijských her 2016 v Rio de Janeiro.

Mnozí ze zákazníků, kteří mají o Glice zájem, jsou soukromníci. Kluziště si pořizují pro sebe a své děti.

Podnebný pás přestal být omezením

Syntetická kluziště mají ještě jeden bonus navíc: umožňují bruslařské vyžití a zábavu i v klimatech a podmínkách, ve kterých by to jinak bylo nemyšlitelné. „Vlastně tak přinášíme do světa sportu velkou demokracii,“ zamýšlí se Viktor Meier. „Dříve to byly jen bohaté země ležící v chladných pásech na severu, kde se mohlo kvalitně bruslit. Ale s naší technologií můžeme vytvořit kluziště klidně v poušti nebo na pláži. Je pak přístupné pro každého.“

S tím, jak se vzhledem k nejrůznějším okolnostem dostává spotřeba elektřiny a dostupnost vody na celém světě pod stále větší tlak, zvažují se i nejrůznější omezení provozu konvenčních kluzišť a někde se rovnou uvádějí do praxe. „Kvůli rusko-ukrajinské krizi byl třeba v Německu zakázán provoz většiny konvenčních kluzišť, protože je to strašlivé plýtvání energií,“ poukazuje Viktor Meier. „Ceny energií stoupají a politické tlaky na uhlíkovou neutralitu sílí po celém světě. Budoucnost bruslení je proto možná právě Glice,“ uzavírá své vyprávění o syntetických kluzištích. ●

ECHO

Heřmanice opravují prostranství

Ostravská čtvrt Heřmanice se ve výzvě Bergen z Norských fondů blíží do cílové rovinky. Celý loňský rok tam pracovali na opravách prostranství v okolí kostela. Cílem bylo nejen revitalizovat místní zeleň, ale také vytvořit místo pro relaxaci a setkávání místních obyvatel. Nepropustné asfaltové plochy, které dříve sloužily jako parkoviště, byly nahrazeny polopropustnými povrchy, došlo k obnově vodního prvku a výsadbě zeleně, které dominuje nová lipová alej. Aktuálně probíhá dokončování prací na svahu za kostelem, kde vzniknou nové květinové louky.

Myslivci vysadili stromy

Myslivecký spolek Kříby Bohuslavice-Březnice požádal o poskytnutí dotace z Národního programu Životní prostředí. Výsadba stromů přispěje k vytvoření kvalitnějšího veřejného prostoru, k vyrovnání teplotních extrémů, ke zlepšení kvality ovzduší a v neposlední řadě také k zadržování vody v krajině. Mimo to bude nová výsadba prospěšná i pro volně žijící zvěř a ptactvo. Do přírody se vrátí staré a původní odrůdy ovocných dřevin. V listopadu byly stromy vysazeny, zality a opatřeny ochranou proti okusu zvěří. Členové mysliveckého spolku jsou zavázáni o výsadbu pečovat.

Zlínský kraj nakoupí 58 elektromobilů

Zlínský kraj připravuje rozsáhlou obnovu vozového parku. Pro potřeby krajského úřadu a jeho příspěvkových organizací nakoupí 58 elektromobilů. Z nich 45 pořídí hejtmanství jako náhradu za zastaralé automobily se spalovacími motory, které vyřadí a nechá ekologicky zlikvidovat. Součástí projektu za 53,4 milionu korun je také pořízení 57 dobíjecích stanic. Průměrně stáří měněného vozového parku je osmáct let. Kraj rovněž instaloval fotovoltaické panely na objekty, kde se všechna vyrobená elektřina spotřebovává. Pořízené elektromobily budou sloužit především příspěvkovým organizacím, dvěma kulturním, sedmi z oblasti sociálních služeb a 32 školským. Kraj hodlá pro nákup elektromobilů a dobíjecích stanic využít finanční prostředky z Národního programu Životní prostředí v rámci Národního plánu obnovy. Z něj chce získat 22 milionů korun.

ZAPIŠTE SI DO DIÁŘE

KONFERENCE

Národní síť Zdravých měst ČR 2023

26. ledna 2023 / 12³⁰ hod. / Brno, Nová radnice – zasedací sál zastupitelstva (Dominikánské nám. 196/1)

27. ledna 2023 / 12³⁰ hod. / Brno, přednáškové prostory Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity (Lipová 41a, Brno-Pisárky)

Konference a navazující seminář na téma „Investice – Energetika – Dobrá praxe“

- Investice obcí vs. inflace
- Spolupráce s developery v obcích a krajích
- Partnerství veřejného a soukromého sektoru
- Energetika – projekty a úspory

K tématu podpory komunitní energetiky z Modernizačního fondu vystoupí na akci Jakub Hrbek, ředitel Sekce realizace projektů energetiky, ochrany ovzduší a klimatu SFŽP ČR. Účast je zdarma, je vyžadována registrace.

Připravovaná evropská legislativa na obnovu přírody

2. února 2023 / Praha, aula České zemědělské univerzity

V pořadí již devátá společná konference k vybraným otázkám praktické ochrany přírody. Program je rozdělen do několika okruhů: připravované evropské nařízení na obnovu přírody (Nature Restoration Law) v kontextu dalších strategií a politik, jeho vliv na zemědělství a lesnictví, přístup k vodním tokům či obnově urbánních ekosystémů.

Účast je bezplatná, bude zajištěn online přenos.

Mezioborová konference Proměny noci

4. března 2023 / Ostrava, Planetárium Ostrava

Česká astronomická společnost ve spolupráci s CHKO Beskydy zve k účasti na mezioborové konferenci věnované nočnímu životnímu prostředí a jeho proměnám. Konference se koná za laskavého hostitelsství Planetária Ostrava v sobotu 4. března 2023 od 9 hodin. V rámci konference zazní široké spektrum příspěvků od biologických, environmentálních a astronomických až po filozofické, vždy s jednotlivými tématy – noc, tma, světlo v noci, noční příroda, světelné znečištění... Aktuální program konference najdete na stránkách svetelneznecis-teni.cz v sekci „Vzdělávání“. Přihlašování příspěvků je možné ještě během ledna.

VELETRH

Infotherma 2023

23.–26. ledna 2023 / Ostrava / Výstaviště Černá louka

Již 28. ročník mezinárodní výstavy Infotherma se zaměří na vytápění, úspory energií a obnovitelné zdroje. Mezi mnoha vystavovateli najdete i stánek Státního fondu životního prostředí ČR (SFŽP ČR), kde vám naši odborníci poradí a informují vás o možnosti získání dotací na obnovitelné zdroje, energetické úspory a další opatření. Výstava Infotherma je již téměř tři desetiletí místem, kde se setkávají přední výrobci, prodejci, montážní i servisní firmy a odborná veřejnost s cílem představit návštěvníkům výstavy novinky a směry, kam se ubírá moderní vytápění a stavby spojené s ekonomickým bydlením. Výstava se koná také pod záštitou Ministerstva životního prostředí a SFŽP ČR.

SEMINÁŘE

Káva se SFŽP ČR

aneb aktuální možnosti podpory – online semináře

Od srpna 2022 jsou vyhlášovány dotační výzvy z Operačního programu Životní prostředí 2021–2027. Další výzvy se chystají i na rok 2023, a to nejen v rámci OPŽP, ale i v Modernizačním fondu či Národním programu Životní prostředí. Máte zájem dozvědět se bližší informace? Připravujete žádost do některé z výzev? Řešíte konkrétní dotaz nebo problém? Nenechte si naše webináře ujít.

Připravili jsme pro vás týden webinářů, kdy si můžete v klidu své kanceláře poslechnout téma, které vás zajímá. Připojte se a my vás seznámíme s aktuálními dotačními možnostmi i plány na rok 2023.

Webináře proběhnou každý den v čase 9:00–10:00 hod.

9. ledna 2023
Vodohospodářské projekty,
srážková voda

10. ledna 2023
Energetické úspory budov,
obnovitelné zdroje energie,
ochrana ovzduší

11. ledna 2023
Oběhové hospodářství, sanace

12. ledna 2023
Příroda a krajina

Na webináře není potřeba se registrovat. Připojte se jednoduše z počítače nebo mobilní aplikace přes konkrétní odkaz. Webináře budou probíhat přes platformu MS Teams. Připojením účastník souhlasí s pořízením záznamu webináře a jeho umístěním na webové stránky SFŽP ČR. Tam také můžete záznamy kdykoliv sledovat.

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Životní prostředí

Spolufinancováno
Evropskou unií

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Priorita | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí | ročník 16 | číslo 1 | LEDEN 2023 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | adresa redakce: Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4 |

kontakt na redakci: priorita@sfzfp.cz | objednávky: www.sfzfp.cz, www.opzp.cz | redakce: šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová;

grafická úprava: Eva Štanglová | fotografie na titulní straně: Tomáš Jůnek, ČZU | číslo registrace: MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. |

Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje.

Prosíme o správné vytrídění recyklovatelného obalu i časopisu.